

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås en ändring av lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande. Syftet med denna proposition är att effektivisera och påskynda integrationen av invandrare. Myndigheternas arbetsfördelning och ansvar görs klarare på alla förvaltningsnivåer. På lokalnivå effektiviseras samarbetet mellan kommunen och arbetskraftsbyråerna på både allmän nivå och i integrationen av enskilda invandrare. Ändamålet är att kommunen och arbetskraftsbyrån skall sammanställa en enhetlig helhet av tjänster och åtgärder, där både offentliga och även private instansers åtgärder och tjänster kompletterar varandra.

Till länsstyrelsernas uppgifter fogas deltagande i planeringen, styrningen och övervakningen av åtgärder och tjänster som främjar och stöder invandrades integration. Till stöd för arbetskrafts- och näringscentralen och i syfte att effektivisera det regionala samarbetet föreslås en kommission för invandrarfrågor bli inrättad, i statlig centralnivå skall en delegation för integration och mottagande av asylsökande tillsättas i anslutning till arbets-

ministeriet.

Till lagen föreslås bli fogad en förteckning över de åtgärder och tjänster som skall beaktas i både program för integrationsfrämjande och integrationsplaner. Bestämmelsen om program för integrationsfrämjande föreslås bli preciserad både i fråga om myndigheternas ansvar och i programmets innehåll. Integrationsplanen skall göras tillsammans med invandraren inom två månader från rätten till plan. Rätten till integrationsplan kan vara fem år, om det av grundad anledning är nödvändigt. Invandrarungas integration genom en integrationsplan kan också effektivare än nu främjas.

Enligt propositionen kan integrationsplanen innehålla även gymnasiestudier, utbildning som leder till yrkeshögskole- eller universitetsexamen samt fortbildning och vidareutbildning i form av arbetskraftspolitisk utbildning och därmed jämställbar utbildning för att främja sysselsättningen av invandrarerna.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2006.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	3
1. Inledning.....	3
2. Nuläge	3
2.1. Lagstiftning	3
2.2. Praxis	7
2.3. Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet.....	14
2.4. Bedömning av nuläget	16
3. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	19
4. Propositionens konsekvenser	21
4.1. Ekonomiska konsekvenser	21
4.2. Konsekvenser för myndigheternas verksamhet.....	22
4.3. Konsekvenser för olika medborgargrupper.....	22
4.4. Könsrelaterade konsekvenser	22
5. Beredningen av propositionen	22
5.1. Beredningskedan och beredningsmaterial.....	22
5.2. Remissyttranden och hur de har beaktats.....	22
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	23
DETALJMOTIVERING.....	24
1. Lagförslag.....	24
2. Ikraftträdande.....	33
3. Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning.....	33
LAGFÖRSLAG	34
om ändring av lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande	34
BILAGA.....	39
PARALLELLTEXT	39
om ändring av lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande	39

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Lagen om främjande av invandras integration samt mottagande av asylsökande (493/1999), nedan integrationslagen trädde i kraft den 1 maj 1999. Syftet med integrationslagen är att främja invandras integration, jämlikhet och valfrihet samt trygga försörjning för och omsorg om asylsökande. Med integration avses i integrationslagen invandras individuella utveckling med målet att delta i arbetslivet och samhällslivet och samtidigt bevara sitt språk och sin kultur. Med integrationsfrämjande avses av myndigheterna ordnade åtgärder och resurser. Med mottagande av asylsökande och mottagande av personer som får tillfälligt skydd avses arrangemang för försörjning och omsorg på förläggningar eller flyktingslussar.

Arbetsförvaltningen ansvarar för den centrala styrningen och uppföljningen av verkställigheten av integrationslagen. Statsrådet avlät 2002 en redogörelse för genomförandet av integrationslagen till riksdagen (SRR 5/2002 rd.) Riksdagen gav ett utlåtande om redogörelsen 2003 (RSk 39/2002 rd - FvUB 20/2002 rd). Tre år var en kort tid att dra några djupgående slutsatser om effekterna av integrationslagen. Eftersom ansvaret för integrationsfrämjande åtgärder fördelar sig mellan flera olika myndigheter, pågick arbetet med att både utveckla förfaranden och främja samarbetet mellan olika myndigheter i många fall fortfarande. De bristfälliga resurserna för verkställigheten hade i synnerhet upplevts som problem, vilket föreföll ha inverkat väsentligt på verkställigheten.

Riksdagen omfattade i huvudsak regeringens förslag till utveckling av redogörelsen. Enligt riksdagen förutsätter samordningen av integrationsfrämjande åtgärder ett nära samarbete mellan olika myndigheter, eftersom varje förvaltningsområde fortsättningsvis svarar för servicen också till flyktingar och andra invandrare inom sin behörighet. Ett av de största problemen med att verkställa integrationslagen förefaller enligt riksdagen vara att uppgifterna inte är tillräckligt klart och konsekvent fördelade och samordnade mel-

lan olika myndigheter. Som en utmaning när det gäller att utveckla programmen för integrationsfrämjande och integrationsplanerna sågs att göra myndigheternas arbete effektivare och mera målinriktat och att engagera invandrarna och den s.k. tredje sektorn i arbetet. Det ansågs viktigt med en närmare definition av ansvaret för uppgörandet av integrationsplaner och att vidta åtgärder för att integrera andra invandrare än sådana som är förvärvsaktiva.

Kommunernas roll i integrationsarbetet måste enligt riksdagen stärkas, eftersom även servicen till invandrarna i så stor utsträckning som möjligt skall vara integrerad i de normala samhällstjänsterna. Mot bakgrunden av målen för integrationslagen behövs större satsningar på åtgärder som främjar integration från samhället sida. När det gäller kostnaderna förutsatte riksdagen att det skyndsamt reds ut vilka servicebehov invandrarna har och kostnaderna för denna service. Dessutom behövs det en bred bedömning av kostnadsfördelningen mellan kommunerna och staten och av de ekonomiska verkningarna av invandringen i ett bredare perspektiv.

Riksdagen ansåg att integrationslagen trots de problem som förekommit vid verkställigheten har skapat större flexibilitet i myndighetsverksamheten. Eftersom det är en långsiktig process att nå målen för integrationslagen och arbetet bara är i början förutsatte riksdagen att regeringen kommer med en ny redogörelse före utgången av 2007 och före det en utredning till förvaltningsutskottet före utgången av 2005 om finansieringen och fördelningen av kostnaderna för integrationen mellan staten och kommunerna.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning

Integrationslagen

Enligt integrationslagen ankommer den allmänna utvecklingen, planeringen, styrningen och uppföljningen samt samordningen av integrationsfrämjandet och mottagandet av

asylsökande och mottagandet av personer som får tillfälligt skydd på arbetsministeriet. Arbetskrafts- och näringscentralen skall planera, styra och följa integrationsfrämjandet och mottagandet av asylsökande och mottagandet av personer som får tillfälligt skydd samt sköta de övriga uppgifter som bestäms särskilt. Kommunen är allmänt ansvarig och samordningsansvarig i fråga om integrationsfrämjandet. Arbetskraftsbyrån svarar tillsammans med arbetskrafts- och näringscentralen för att arbetskraftspolitiska åtgärder och arbetskraftsservice ordnas. Inom arbetsministeriets förvaltningsområde kan finnas förläggningar och flyktingslussar.

Invandras integration understöds med ett program för integrationsfrämjande, en integrationsplan och integrationsstöd. Programmet för integrationsfrämjande är en plan för lokala myndigheter och andra instanser som deltar i integrationsfrämjandet för mål, åtgärder, resurser och samarbete för integration samt främjande av etnisk jämlikhet och goda etniska relationer. Programmet för integrationsfrämjande läggs upp av kommunen i samarbete med myndigheter och andra instanser. Vid utarbetandet och genomförandet hörs invandrare, medborgarorganisationer, arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer och i mån av möjlighet andra lokala instanser.

Integrationsplanen är en individuell plan för invandraren. I den kan överenskommas om arrangerandet av studier antingen i finska eller svenska, arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, frivillig utbildning, yrkesvägledning och rehabilitering, praktik, arbetslivsträning, förberedande undervisning, stödjan- de av barns och ungas integration samt andra åtgärder som stöder integration och om deltagandet i dem.

Rätt till en integrationsplan har en arbetslös arbetssökande och en person som ansöker om utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) och som har en hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun (201/1994). Rätten varar tre år från det att invandrarens första hemkommun registrerades i befolkningsdatasystemet. Planen skall läggas upp senast när klienten varit arbetslös eller erhållit utkomststöd i fem månader. Planen läggs upp utgående från invandraren

och behovet i samarbete mellan kommunen och arbetskraftsbyrån. I planen strävar man efter att ta hänsyn till situationen för invandrarens familj och dess behov även om den egentliga planen är individuell.

Medan integrationsplanen varar tryggas invandrarens försörjning med integrationsstöd. Integrationsstödet består av arbetsmarknadsstöd och utkomststöd. För att invandraren skall kunna få integrationsstödet arbetsmarknadsstöd skall han vara arbetslös arbetssökande vid en arbetskraftsbyrå och följa sin integrationsplan.

I integrationslagen föreskrivs också om mottagandet av asylsökande och personer som får tillfälligt skydd. Inkvartering ordnas vid förläggningar. För mottagandet av minderåriga asylsökande och minderåriga som får tillfälligt skydd kan, om de anländer utan vårdnadshavare, inrättas ett grupphem och en företrädare förordnas för dem. Mottagandet kan ordnas av staten eller staten kan komma överens om arrangerandet av mottagandet med kommunen, samkommunen, ett annat offentligt samfund eller ett privat samfund eller en stiftelse.

Integrationslagen ändrades genom en lag 2005 (362/2005). Genom ändringen införlivades bl.a. rådets direktiv om miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna i den nationella lagstiftningen.

Utlänningslagen

En ny utlänningslag (301/2004) trädde i kraft den 1 maj 2004. Målsättningen har varit en lagstiftning med klara grundläggande regler för utlänningars inresa samt deras vistelse i landet och avlägsnande ur landet. Strävan har också varit behörighetsförhållandena mellan olika myndigheter och gränserna mellan myndigheternas prövningsrätt samt grunderna för rättigheter och skyldigheter. Villkoren för internationellt skydd kvarstod i praktiken huvudsakligen med samma innehåll som tidigare. Till lagen har fogats bl.a. bestämmelser om beviljande av uppehållstillstånd på grund av hinder för avlägsnande ur landet (51 §) och beviljande av uppehållstillstånd av individuella mänskliga orsaker (52 §). De ändringar som orsakas av utlänningslagen har införts i en lag om ändring av

integrationslagen (649/2004), genom vilken paragrafhänvisningarna i integrationslagen korrigerades så att de hänvisar till den nya utlänningslagen.

Lagen om likabehandling

Lagen om likabehandling (21/2004) trädde i kraft den 1 februari 2004. Lagens syfte är att främja och trygga likabehandling samt förbjuda diskriminering bl.a. på grund av ursprung. Enligt lagen skall myndigheterna för att främja etnisk likabehandling bl.a. utarbeta en plan (likabehandlingsplan) i den omfattning som arten av varje myndighets verksamhet det kräver. Enligt detaljmotiveringen skall lagens syfte beaktas t.ex. när kommunerna planerar och reviderar sina program för integrationsfrämjande.

Bosättning i Finland

Utgångspunkten för arrangerandet av åtgärder som stöder integration och anvisandet av en flykting till en kommun är att personen anses få en hemkommun på basis av lagen om hemkommun och även uppfylla förutsättningarna för boende i Finland enligt lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993), nedan tillämpningslagen.

Förutsättningarna för att en person skall kunna anses vara bosatt i Finland skiljer sig från varandra i lagen om hemkommun och tillämpningslagen. Därför kan en invandrare hamna i en situation där han har rätt till bosättningsbaserad social trygghet, men inte hemkommun, eller tvärtom. Skillnaden i tid kan vara flera månader även i sådana situationer då personen har flyttat stadigvarande till Finland och fått ett uppehållstillstånd för detta. Det faktum att boendet kan anses börja vid olika tidpunkter enligt lagen om hemkommun och tillämpningslagen gör det svårare att inleda invandrandens integration.

Utgångspunkten i integrationslagen är att åtgärder som främjar och stöder integration kan omfatta personer som flyttat till Finland och som har hemkommun i Finland. Avsaknaden av hemkommun hindrar planeringen och verkställigheten av centrala åtgärder som främjar integration.

Ersättning för kostnader som orsakas av mottagandet av flyktingar

Arbetskrafts- och näringscentralen skall anvisa flyktingen en kommun dit han kan flytta. För kommunerna är det frivilligt och avtalsbaserat att ta emot flyktingar. Kostnaderna för mottagandet av flyktingar ersätts kommunerna delvis fullt ut på kostnadsbasis och delvis kalkylmässigt.

Enligt statsrådets beslut om ersättning för kostnader för flyktingar och vissa andra invandrare samt för arrangemang vid mottagande av asylsökande (512/1999) betalas till kommunen av statens medel en kalkylerad ersättning för kostnaderna för ordnandet av verksamhet som stöder flyktingars integration. Den kalkylerade ersättningen för personer som är över 7 år är 1 900,52 euro per år och sammanlagt 5 701,56 för tre (3) år. För personer som är högst 7 år betalas 6 222,95 euro per år och sammanlagt 18 668,85 euro för tre (3) år.

Den kalkylerade ersättningen beviljas kommunen på basis av antalet flyktingar som den tagit emot och bosättningstid. Dessutom förutsätts att kommunen har utarbetat eller förbundit sig att utarbeta ett program för främjande av invandrandes integration. Med den kalkylerade ersättningen täcks främst kostnaderna för anordnandet av social- och hälsovård.

Dessutom ersätts kommunen särskilt på basis av kostnaderna

- 1) kostnader för beviljande av utkomststöd,
- 2) kostnader som i fråga om en minderårig som anlant till Finland utan vårdnadshavare åsamkas kommunen av placering i familjegrupper samt av familjevård, stödtjänster för boende och andra åtgärder som kan jämföras med tjänster inom barnskyddet högst tills den minderåriga fyller 18 år,
- 3) betydande kostnader som åsamkas kommunen av ordnandet av sådan långvarig social- och hälsovård som ett handikapp eller en sjukdom förutsätter, om personen var i behov av vård vid ankomsten till Finland, för högst tio år,
- 4) av särskilda skäl andra kostnader för kommunen för högst tio år samt
- 5) kostnader för tolkservice som ordnas av kommunen.

Sammanlagt betalades kommunerna 44,6 miljoner euro i ersättning för mottagandet av flyktingar 2004.

Ersättning för kostnader som orsakas kommunen av återflyttare

Kostnaderna för beviljande av integrationsstöd och utkomststöd till personer som flyttat till Finland från det forna Sovjetunionen kan ersättas för ett halvt år. Om en kommun ordnar försörjningen för en person av den anledningen att personen på grund av sin ställning vid immigrationen inte kan få pension eller någon annan socialskyddsförmån, kan kommunens kostnader för detta ersättas för högst fem år. Kommunen kan dessutom ersättas för betydande kostnader som orsakats av ordnandet av sådan långvarig social- och hälsovård som ett handikapp eller en sjukdom förutsätter för högst fem år.

Barnens utbildning

Utbildning för invandrabarn ordnas som en del av den grundläggande utbildningen. Enligt 1 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) kan kommunen ordna förberedande undervisning för invandrare före den grundläggande utbildningen. Enligt 3 § i förordningen om grundläggande utbildning (852/1998) ges 6–10-åriga barn förberedande undervisning under minst 450 timmar och äldre under minst 500 timmar. Staten ersätter de kostnader kommunen åsamkas av att ordna förberedande undervisning. Kommunen beviljas på ansökan statsunderstöd för kostnader för stödundervisning och undervisning i det egna modersmålet.

Utbildning av vuxna invandrare

Ansvar för att ordna utbildning för vuxna invandrare är uppdelat mellan utbildningsstyrelsen och kommunerna samt arbetsförvaltningen. Varken kommunen eller någon annan instans har någon lagstadgad skyldighet att ordna integrationsutbildning för vuxna invandrare som inte ingår i arbetskraften.

Utbildningsstyrelsen gav 2001 en rekommendation gällande målen för och innehållet i integrationsutbildningen för vuxna invand-

rare (Duplikat 9/2001). Enligt den är det integrationsutbildningens uppgift att bl.a. ge vuxna invandrare sådana färdigheter i språk, samhällsliv, kultur och livskompetens med hjälp av vilka han kan klara det dagliga livet i situationer i sin nya omgivning, fungera i arbetslivet, söka sig till fortsatta studier samt vara en aktiv, fullvärdig och jämlik medlem av medborgarsamhället. Rekommendationen är också avsedd för arbetsförvaltningen till stöd för anskaffning av utbildning.

En del av invandrarna har en bristfällig grundläggande utbildning, har inte gått ut grundskolan eller inte gått i skola alls. Utbildningsstyrelsen antog våren 2004 grunderna för läroplanen för grundläggande utbildning för andra än läropliktiga och för gymnasieutbildningen för vuxna. I grunderna för läroplanen beaktas starkare än förut invandrararnas och andra språkliga och kulturella gruppers specialbehov. I fråga om den grundläggande utbildningen skall grunderna för läroplanen tas i bruk senast den 1 augusti 2006 och för gymnasieutbildningens del stegvis fr.o.m. den 1 augusti 2005.

Enligt 5 § i lagen om grundläggande utbildning beslutar kommunen om ordnande av grundläggande utbildning för andra än läropliktiga. Också andra instanser som fått tillstånd att ordna grundläggande utbildning kan ordna grundläggande utbildning för personer som passerat läropliktsåldern.

Enligt 3 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998) kan för invandrare ordnas utbildning som förbereder för den grundläggande yrkesutbildningen. Utbildningens omfattning är minst 20 och högst 40 studieveckor. Undervisningsministeriet beviljar tillstånd till att ordna denna utbildning och beslutar också om utbildningens omfattning. Finansieringen av förberedande utbildning fördelas mellan staten och kommunerna i enlighet med lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998).

Undervisningsministeriet har som ett vittidsförsök beviljat kommunerna statsunderstöd som kommunerna har kunnat använda till att bevilja studiesedlar för målgrupper som bestämts av undervisningsministeriet. Studiesedlar har beviljats främst vuxna invandrare som inte ingår i arbetskraften. Studiesedlar har kunnat användas till att betala

kursavgifter i utbildning som ordnas av läroanstalter som är underställda offentlig tillsyn.

Dessutom har som EU:s flyktingfonds och socialfonds projekt ordnats verksamhet som främjar undervisning och integration i synnerhet för flyktingar.

För invandrare som anmält sig som arbetslösa arbetssökande skaffas invandrarutbildning i form av arbetskraftspolitisk utbildning. Arbetskraftsförvaltningen svarar för att ordna och finansiera denna utbildning. Invandrarutbildningen är ca 40 studieveckor lång. Innehållsmässigt motsvarar den utbildningsstyrelsens rekommendation. Invandrarens försörjning under utbildningen tryggas med ett integrationsstöd. Det finns inga speciella bestämmelser i lag om att ordna invandrarutbildning utan den ordnas inom ramen för lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) och bestämmelser på lägre nivå som utfärdats med stöd av den. Dessutom kan personer som anmält sig som arbetslösa arbetssökande delta i annan arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och arbetsmarknadsåtgärder.

Åtgärder som ordnas av medborgarorganisationer, kommunen eller organisationer för fritt bildningsarbete kan med stöd av integrationslagen jämställas med arbetskraftspolitiska åtgärder. Även en åtgärd som invandraren på eget initiativ söker sig till kan jämställas med arbetskraftspolitisk utbildning eller en arbetsmarknadsåtgärd. Arbetskraftsbyrån fat-

tar beslut om jämställandet. Invandraren kan anvisas till en parallell åtgärd på samma grunder som till en arbetsmarknadsåtgärd. Den största rättsverkningen av jämställandet hänför sig till att en person som deltar i en jämställd åtgärd har rätt att få arbetsmarknadsstöd som integrationsstöd utan behovsprövning och vissa andra begränsningar. En annan central betydelse hänför sig till ersättningen för kostnader för uppehälle och till att den som deltar i en åtgärd omfattas av försäkringsskydd på samma grunder som en person som deltar i en arbetskraftspolitisk åtgärd eller arbetsmarknadsåtgärd.

2.2. Praxis

Invandringens struktur

År 2004 flyttade 19 800 personer till Finland, varav andelen personer som flyttat från EU-länder var 6 900 och från länder utanför EU 12 900. Antalet personer som flyttat från de nordiska länderna var sammanlagt 4 600. Från Finland flyttade 13 500 personer utomlands. Nettoinvandringen var 6 300 personer. Stadigvarande bosatta i Finland i slutet av 2004 var 108 346 utländska medborgare, vilket är ca 2 % av hela befolkningen. Av dem hörde uppskattningsvis 50 100, dvs. 47 %, till arbetskraften. Största delen av utlänningarna, dvs. 43 % är bosatta i huvudstadsregionen.

Befolkningen enligt åldersgrupp 31.12.2004

	sammanlagt	0-14	15-64	65+
HELA BEFOLKNINGEN	5 236 611	914 560	3 491 111	830 940
Utlänningar	108 346	18 061	83 498	6 787
Främmande språk som modersmål	133 183	26 290	102 469	4 424

Ungefär 49 % av de utländska medborgarna bor i landskapet Nyland, ca 10 % i landskapet Egentliga Finland och 7 % i landskapet Birkaland. I de övriga landskapen bor 3,5—0,6 % av de utländska medborgarna.

År 2004 flyttade sammanlagt 518 återflyttare till Finland från det forna Sovjetunionen, främst Ryssland och Estland, varav andelen arbetsföra, 15–64-åringar, var 340 personer. Talet inbegriper inte familjemedlemmar. Fin-

lands flyktingkvot var 750. Av de 735 kvotflyktingar som anlände till Finland utgjorde de största grupperna sudaneser, afghaner och iranier. Sammanlagt 1 662 personer av dem som omfattas av mottagandet av flyktingar placerade sig i 52 kommuner på olika håll i Finland. Talet inbegrep kvotflyktingar, familjeföreningar och asylsökande som fått positivt beslut. Av dem var andelen arbetsföra 1 035.

Program för integrationsfrämjande och integrationsplaner

Kommunen är allmänt ansvarig och samordningsansvarig i fråga om integrationsfrämjandet. Kommunen samarbetar med Arbetskraftsbyråerna. Omfattningen och arten av samarbetet skiljer sig avsevärt mellan regionerna. Skillnaderna beror delvis på kommunernas storlek, i små kommuner kan samarbetet i praktiken ordnas lättare. Kommunens ansvar blir framträdande när det gäller att främja integrationen för invandrare som inte ingår i Arbetskraften, t.ex. barn, unga och äldre.

Syftet med programmet för integrationsfrämjande är att skapa förutsättningar för främjandet av integrationen för de invandrare som är bosatta i kommunen i allmänhet och i synnerhet för att främja integrationen av personer som har rätt till en integrationsplan. Programmen för integrationsfrämjande har i praktiken varit alltför allmänt utformade för att kunna fungera som ett konkret stöd för de egentliga verkställarna. Integrationslagen innehåller inte tillräckligt klara bestämmelser

om programmets innehåll eller uppföljningen av programmet och inga tjänster och stödåtgärder som främjar integration har skrivits in i lagen.

Bestämmelserna om integrationsplaner styr inte heller tillräckligt planeringen av åtgärder i synnerhet när invandraren inte är en person som ingår i Arbetskraften. Det finns inga statistiska uppgifter om i vilken mån sådana invandrare som inte har anmält sig som arbetslösa arbetssökande har deltagit i utbildning och annan verksamhet som stöder integration. Enligt en bedömning har inte tillräcklig uppmärksamhet fästs vid främjandet av integrationen av barn och unga eller kvinnor som sköter familjen hemma. Det förefaller ha ordnats ganska lite integrationsutbildning. Kurserna har varit korta och man har inte förmått följa utbildningsstyrelsens rekommendationer.

Personer som har rätt till integrationsstöd som beviljas i form av Arbetsmarknadsstöd och anmäler sig som arbetslösa arbetssökande har möjlighet att delta i invandrarutbildning och andra integrationsfrämjande åtgärder.

Personer som omfattas av integrationsstöd och deras deltagande i Arbetskraftspolitiska åtgärder och placering på den öppna Arbetsmarknaden åren 2000–2004:

År	2000	2001	2002	2003	2004
Personer som omfattats av integrationsstöd under året	7799	8601	9096	10 000	10 445
Integrationsplaner som under året uppgjorts för första gången	3748	5871	3807	3058	3048
Arbetskraftspolitiska åtgärder sammanlagt, varav personer i	5896	6463	7152	8248	8727
arbetskraftspolitisk utbildning	5413	5871	6610	6589	7978
utbildning jämförbar med arbetskraftsutbildning	813	1344	1526	2522	3571
åtgärder finansierade av ESF (utbildning, rehabilitering, praktik)	628	671	712	617	416
praktik eller arbetslivsträning	1038	1185	1478	1743	2166
deltagit i yrkesval eller rehabilitering	63	73	78	54	42
Placering på den öppna arbetsmarknaden	3077	3311	4046	5033	5504

De aktiva åtgärder som ingår i integrationsplaner har klart ökat invandrarnas tillträde till den öppna arbetsmarknaden. År 2004 bröts arbetslösheten i ca 5 500 fall, t.ex. tack vare förmedling till den öppna arbetsmarknaden eller för att invandraren fick en arbetsplats på egen hand.

Placering i kommuner

Flyktingar och personer som kan jämföras med dem placeras i kommuner. För närvarande har utplaceringen i kommunerna blivit svårare. I år står enligt arbetskrafts- och näringscentralerna ca 1 400 kommunplatser till förfogande, och dessutom öppna avtal, enligt vilka överenskommelse om mottagande och antalet flyktingar ingås från fall till fall. Placeringsbehovet uppskattas till 1 750 platser,

behovet av kommunplatser utgörs av placeringen av 750 kvotflyktingar samt personer som fått uppehållstillstånd via asylförfarandet och familjeföreningar. De mottagande kommunerna var 2004 sammanlagt 52.

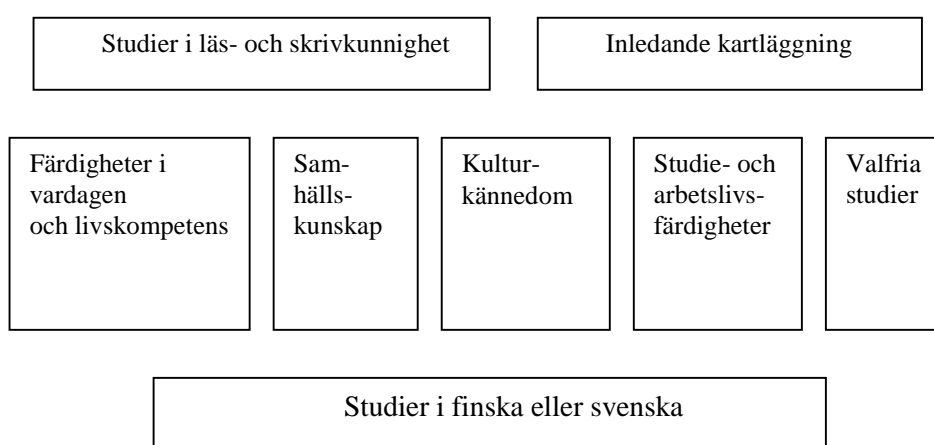
Placeringen i kommuner har också blivit svårare med anledning av tillämpningen av utlänningslagen. Utlänningsverket har hittills i år på basis av 51 § i utlänningslagen beviljat dryga 100 uppehållstillstånd för asylsökande från bl.a. Afghanistan, Irak eller Somalia. Eftersom det är fråga om ett tillfälligt uppehållstillstånd, hamnar de asylsökande som beviljats tillstånd utanför det socialskydd som Folkpensionsanstalten beviljar och blir i flera fall även utan hemkommun. Även om personer som enligt 3 a § i integrationslagen beviljats uppehållstillstånd med stöd av 51 § i utlänningslagen jämföras med

flyktingar har det inte varit möjligt att hitta kommunplatser åt dem. De har inte heller rätt enligt 80 § i utlänningslagen att arbeta under det första året utan uppehållstillstånd för arbetstagare, vilket också gör det svårare för dem att klara sig i det finländska samhället.

Utbildning för invandrare

En av de viktigaste åtgärder som främjar invandrades integration är utbildningen. Samtidigt är den viktigast bland de faktorer som förklarar sysselsättning i Finland. Kunskaper i finska eller svenska är så gott som oundgängliga både när det gäller att klara sig i samhället och få tillträde till arbetslivet.

Studierna i invandrarutbildningen består av

Under åren 1998–2001 höll sig antalet personer som inlett arbetskraftsförvaltningens invandrarutbildning runt 7 000 personer, ca 80 % av de sökande kom in till utbildningen. År 2004 inledde 10 364 personer förberedande arbetskraftsutbildning. Av hela anslaget för förberedande utbildning, drygt 48 miljoner euro, användes ca 40 % till utbildning för invandrare. Folkpensionsanstalten betalade sammanlagt ca 17,3 miljoner euro i integrationsstöd med ersättningar för uppehälle till dem som deltagit i arbetskraftspolitisk utbildning. Stödtagare var 5 785 personer. I jämförbar utbildning deltog 3 571 personer som fått integrationsstöd.

Invandrarna, inklusive flyktingarna och personer som kan jämföras med dem, har varierande bakgrund. Till Finland flyttar personer som avlagt högskoleexamen och språkkunniga personer, men också sådana som fått bristfällig grundläggande utbildning och t.o.m. analfabeter. Detta är en stor utmaning

för utbildningssystemen.

Ungefär 25 % av de utländska medborgare som är arbetsökande vid arbetskraftsbyråer har högre eller lägre högskoleexamen, 32 % mellanstadieutbildning och 31 % grundskoleutbildning. Utbildningsnivån var okänd för 12 %. Med detta avses att det inte finns någon finländsk motsvarighet.

Vid granskningen av utbildningsnivån bland invandrarna som helhet är problemet dock att de statistiska uppgifterna om utbildningsnivå är mycket bristfälliga. Enligt en undersökning som Statistikcentralen publicerade 2003 (Statistikcentralen 2003:1) finns det två orsaker till att statistiska uppgifter om utbildning saknas. I examensregistret fattades i synnerhet uppgifter om sådana personer som har hittat en arbetsplats i Finland på "fria marknaden". De som ingår i denna grupp kommer inte i kontakt med sådana myndigheter som skulle anmäla deras examina till Statistikcentralens examensregister.

Enligt undersökningen fattades statistiska uppgifter om utbildningsnivå för 61 % av de utländska medborgare över 15 år som är bosatta i Finland eller så var den bara grundskolestadium. Av dem som kommit till landet som flyktingar hörde 71 % till denna grupp. Det går lätt så att uppgifter om invandrarans utbildning inte statistikförs, om det inte finns tillräckliga bevis på utbildningen eller om den inte kan jämföras med det finländska utbildningssystemet. Det är svårt att utreda utbildningsnivån i synnerhet i fråga om invandrare som kommer från länder utanför EU-området.

Mätningen av invandrarutbildningens och integrationsutbildningens effekter bör förbättras genom att uppföljningssystemet utvecklas. Utbildningens kvalitet har utvärderats i en evaluering som gjordes 2005 (Net Effect Oy; Kannattaako kotoutumiskoulutus?) Ur invandrarans synvinkel ansågs det vara viktigt att få tillräcklig vägledning, skräddarsydd utbildning samt bl.a. perioder av inläring i arbetet. Den inledande kartläggning som skall göras i samband med integrationsplanerna bör vara mera exakt och ta större hänsyn till inlärningsförmåga, språk- och yrkeskunskap samt kulturell bakgrund. Ur utbildningssynvinkel kritiserades förfarandet för anskaffning och konkurrensutsättning av utbildning, vilket kan leda till ojämlikhet i utbildningen och kortsiktig planering.

Anslaget i statsbudgeten för undervisning i

eget modersmål och stödundervisning som ges i form av grundläggande utbildning under undervisningsministeriets huvudtitel har under knappt tio års tid varit det samma, dvs. ca 3,8 miljoner euro.

Staten deltar i kostnaderna för den grundläggande utbildningen när det gäller personer över 18 år. Statsandelen är 60 procent av statsandelen för personer i läropliktsåldern. Kommuner eller andra utbildningsanordnare anvisas inte särskilt statsandel för att ordna enskilda läroämnen, t.ex. språkstudier. Språk- och kulturstudier för invandrare ordnas i medborgarinstitut, folkhögskolor och sommaruniversitet. För driftskostnaderna beviljas statsandel enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998).

Anskaffningen av invandrarutbildning som ges i form av arbetskraftspolitisk utbildning finansieras av medlen under moment 34.06.51 Sysselsättnings- och utbildningsåtgärder samt speciella åtgärder.

Invandrarans sysselsättning

Av de utländska medborgare som är bosatta i Finland utgjorde personer i arbetsför ålder ca 77 % 2004 (15—64-åringar). Sysselsättningsgraden för utländska medborgare var i slutet av 2003 43,3 % medan sysselsättningsgraden för hela befolkningen var ca 67 %.

Arbetslöshetsgraden för utlänningar åren 1999–2004

Nationalitet	Arbetskraft 2003	Arbetslöshetsgrad					AM:s kalkyl 2004	Utomlands födda 2002
		1999	2000	2001	2002	2003		
Ryssland	11397	54	46	42	37	37	41	40
Estland	7158	28	24	20	18	16	18	18
Sverige	3676	20	17	17	17	17	12	15
Storbritannien	1609	13	11	12	12	14	14	11
Tyskland	1468	11	10	11	11	11	11	12
Turkiet	1257	36	33	32	31	30	33	28
Somalia	1159	68	55	58	59	59	61	56
Irak	1042	78	74	75	69	64	73	64
Kina	974	11	10	10	9	8	10	9
Thailand	931	38	31	30	29	30	30	27
USA	882	11	9	9	11	10	11	10
Iran	788	69	57	62	58	56	61	46
Bosnien- Hercegovina	758	64	50	47	38	37	37	-
Vietnam	731	54	45	43	41	41	50	33
Serbien och Montenegro	1589	62	53	59	61	54	54	46
Frankrike	562	13	9	10	10	13	15	11
Italien	557	18	17	16	15	20	17	15
Polen	436	16	15	17	15	12	14	15
Marocko	335	52	50	50	43	45	51	38
Norge	334	18	13	15	15	15	12	14
Afghanistan	314				69	66	74	
Utlänningar	49 000	37	31	31	28	28	28	24
Hela befolkningen	2 594 000	10	10	9	9	9	9	

År 1996 var den genomsnittliga arbetslöshetsgraden för utlänningar 48 procent. I synnerhet de som kommit som flyktingar verkar vara drabbade av svår arbetslöshet. Det finns flera orsaker till den höga arbetslöshetsgraden bland flyktingar. I Finland tas de i allmänhet genast efter ankomsten till landet som kunder hos Arbetskraftsbyrån. Då statistikförs de som arbetslösa, även om arbetslösheten jämförelsevis snart avbryts av Arbetskraftspolitisk utbildning eller en Arbetsmarknadsåtgärd. I synnerhet flyktingarnas sysselsättningsmöjligheter är mycket blygsamma genast efter ankomsten till landet.

Under en relativt lång tid sysselsätts de på tillfälliga eller understödda arbetsplatser, och vanligen avlöser arbetslöshetsperioderna och arbete varandra. Ofta motsvarar arbetet inte invandrarens utbildning.

I slutet av 2003 fanns det vid Arbetskraftsbyråerna sammanlagt ca 26 430 utländska arbetssökande, varav 14 150 var arbetslösa. De utgjorde 5 procent av alla arbetssökande och 4,5 procent av alla arbetslösa arbetssökande. År 2002 deltog sammanlagt 21 712 invandrare i de aktiva åtgärderna. Enligt statistiken verkar det som om över hälften av de utländska medborgare som ingår i Arbetskraft-

ten i slutet av 2003 var antingen sysselsatta med arbetsförvaltningens åtgärder eller arbetslösa arbetssökande vid arbetskraftsbyråerna.

Utländska medborgare får ofta information om arbetsplatser via inofficiella kanaler. Enligt Statistikcentralen hittade fler än varannan av såväl vietnameser (58 %), ryssar (56 %), ester (56 %) som somalier (48 %) en arbetsplats på annat sätt än vid arbetskraftsbyrån eller genom att följa arbetsplatsannonser. Av finländarna hade 68 procent hittat en arbetsplats via inofficiella kanaler. Bland de undersökta invandrargrupperna hade somalierna mest nytta av de traditionella arbetsförmedlingskanalerna, varav var tredje (34 %) hade hittat en arbetsplats via arbetskraftsbyrån eller en tidningsannons. Det faktum att en stor del även av invandrarna får arbete via inofficiella kanaler visar hur mångformig integrationen är. Kontakterna till majoritetsbefolkningen och andra invandrare fungerar som goda arbetsförmedlingskanaler, när invandraren skaffat sig språkkunskaper och kännedom om samhället.

Finländska arbetsgivare förefaller uttryckligen värdesätta utbildning i Finland och formell kompetens som erhållits via den. För invandrare som har fått utbildning i Finland har erhållandet av allmänt erkända kvalifikationer främjat sysselsättningen.

Sysselsättning hör nära ihop med utbildning och i synnerhet kunskaper i finska eller svenska. Utbildning främjar sysselsättning och arbete för sin del främjar integrationen i det finländska samhället.

Statens ekonomiska forskningscentral (VATT) utvärderade i sin undersökning (1990-luvun maahanmuuttajien työllisyys, tuloverot ja tulonsiirrot, Arbetspolitisk undersökning 265/2005) i vilken mån invandrare som flyttat till Finland på 1990-talet deltar i arbetsmarknaden och vilka direkta skatter de betalar och vilka inkomstöverföringar de får. Enligt undersökningen är försnabbandet av invandrarernas integrationsprocess i en nyckelposition då man ökar invandringens ekonomiska nytta. Det mänskliga kapitalet per land kan inte direkt överföras från ett lands arbetsmarknad till ett annat land. Invandrarna behöver information om hur arbetsmarknaden fungerar, om lokala kontak-

ter, språkkunskaper samt kulturell och social anpassning. Ifall integrationsplanen görs genast efter ankomsten till landet och personen anvisas en åtgärd som främjar integrationen, kan man på basis av forskningsuppgifterna från Statens ekonomiska forskningscentral bedöma att invandrarna kommer att sysselsättas i snabbare takt och behovet av inkomstöverföringar minskar på betydligt kortare tid jämfört med om integrationen inleds senare. Att man inleder integrationen genast efter ankomsten till landet kan ha en rentav större inverkan på integrationen än de integrationsfrämjande och stödjande åtgärdernas varaktighet.

Enligt undersökningen ökar sannolikheten för att invandrarna skall bli sysselsatta kraftigt ju längre de har varit bosatta i Finland. Också personer som flyttat till Finland på s.k. humanitära grunder, främst flyktingar, får bättre arbetsmarknadsmöjligheter när de bott en tid i Finland. Utgångsnivån är dock så låg att sysselsättningen blir lägre än för andra och därför är också skattebetalningsförmågan låg i förhållande till inkomstöverföringarna. De disponibla inkomsterna för personer som kommit som flyktingar överskrider enligt undersökningen den s.k. fattigdomsgränsen först efter fyra år i landet. Eftersom det är medelvärden som anges i undersökningen, är det möjligt att en stor del av dem stannar under den officiella fattigdomsgränsen också efter detta. I undersökningen konstateras att kvinnor från flyktingländer bildar den viktigaste enskilda gruppen, vars anpassning till det finländska samhället bör stödas bättre än förut av det allmänna. Eftersom det i bakgrunden sannolikt finns kulturella faktorer med familjebakgrund, är detta samtidigt en av de svåraste utmaningarna i anslutning till invandrarernas integration.

Utredning av kostnader som orsakas av invandrare

Arbetsministeriet tillsatte den 27 februari 2003 en utredningsman och en arbetsgrupp för utredande av vilka kostnader kommunerna åsamkas av mottagandet av invandrare. Arbetsgruppen skulle bl.a. utreda förhållandet mellan den kalkylerade ersättning som betalas för mottagandet av flyktingar och de

kostnader som kommunen orsakats och ersättning för andra kostnader i fråga om flyktingar.

Arbetsgruppen konstaterade att uppgifter om serviceanvändning och kostnader i fråga om flyktingar eller andra invandrargrupper inte statistikförs särskilt i kommunerna. Inte heller manuellt kan uppgifter om en tillräckligt stor grupp samlas in för att resultaten skall vara tillförlitliga och generaliserbara. Därför måste utredningsmannen stöda sig på information som kan fås ur allmänna statistiker och kommunernas erfarenheter och kalkyler vid utredningen av vilka kostnader flyktingarna ger upphov till. På basis av utredningsmannens rapport stannade arbetsgruppen för att de statliga ersättningar som betalas till kommunen inte är överdimensionerade för kostnaderna för de funktioner som ersättningssystemet för flyktingar 1988 ålades att ersätta.

Att göra upp en kostnadsutredning som baserar sig på statistiker förutsätter att invandrarna eventuellt ges en temporär personbeteckning och att de tjänster som invandraren använder statistikförs med hans beteckning. Trots att statistikföringen utvecklats kan det hända att en stor del av kostnaderna för tjänster som riktar sig till invandrare blir utanför utredningar och statistikföring, t.ex. en del av socialarbetet, informationsmöten, planering, beredning av studie- och informationsmaterial för invandrare.

Arbetsministeriet ingick 2005 tillsammans med forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (Stakes) och Statens ekonomiska forskningsanstalt (VATT) ett avtal om utredandet av kostnaderna för invandring. Undersökningarna blir klara under hösten 2005. Till riksdagens förvaltningsutskott lämnas före utgången av 2005 en utredning över integrationsfrågor gällande finansiering och kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna.

Riksdagens arbetslivs- och jämställdhetsutskott konstaterade vid behandlingen av statsrådets redogörelse för genomförandet av integrationslagen att det borde finnas tillgång till statlig finansiering också för andra grupper än flyktingar och återflyttare och att kostnadsfördelningen mellan kommunerna och staten borde läggas om så att statsstödet

beaktar antalet invånare med invandrarbakgrund i en kommun.

Möjligheten att utsträcka statens ersättningar till kostnaderna för övriga invandrare utreds som en del av beredningen av regeringens invandrapolitiska program. Man måste även beakta att kommunerna inte åsamkas kostnader av alla invandrare.

Regeringen avlät sommaren 2005 en proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna, lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården, lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet samt av vissa andra lagar som har samband med dem (RP 88/2005 rd). Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2006. Propositionen innehåller inte någon direkt ny "invandrarkoefficient". Men enligt förslaget gällande finansieringen av undervisnings- och kulturverksamhet läggs en ny grund till graderingen av priset per elev inom den grundläggande utbildningen, dvs. antalet elever med ett främmande språk som modersmål (hittills har det endast varit antalet svenskspråkiga elever). Dessutom är en ny koefficient med vid uträkningen av den allmänna statsandelen, dvs. en förhöjning på basis av en ändring i invånarantalet, om invånarantalet ändrats minst 4 procent i kommunen under de två senaste åren.

2.3. Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet

Invandrades integration i EU

Invandrades integration i Europeiska unionen hör till medlemsländernas nationella behörighet. Eftersom integrationen dock också är en del av invandrapolitiken, påverkar diskussionerna om ett förenhetligande av invandrapolitiken också diskussionen om integrationen av invandrare. En gemensam syn på den centrala betydelsen av att främja integration verkar ha antagits i EU:s medlemsländer. Efter Europeiska rådets möte i Tammerfors antog Europeiska Unionen i november 2004 Haagprogrammet för att främja återuppbyggnaden av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.

Utgående från Haagprogrammet har anta-

gits allmänna grundprinciper för invandrades integration. EU-kommissionen gav i september 2005 ett meddelande om integration, som innehåller närmare planer på fortsatta åtgärder. På rekommendation av kommissionen har i EU:s medlemsländer inrättats nationella kontaktpunkter, via vilka goda förfaranden kan spridas mellan medlemsländerna och i samband med vilka bl.a. handböcker för integrationsfrämjande görs upp.

Invandrades integration i vissa EU-länder

Allmänt. Den senaste tidens händelser i världen och Europa har kraftigt aktualiserat integrationen av invandrare i den politiska debatten i många medlemsstater. Ändringar håller på att göras i lagstiftning och program. Programmen för integrationsfrämjande består i allmänhet av tre delar: språkundervisning, kurser som introducerar till samhället och hänvisning till yrkesinriktad arbetsmarknads vägledning. I vissa stater är invandrarna skyldiga att delta i de åtgärder som anvisas dem. Vägran att delta kan leda till förlust av social trygghet eller negativt påverka beviljandet av fortsatt uppehållstillstånd. I många länder, t.ex. Portugal, Spanien, Italien och Slovenien spelar medborgarorganisationerna en stor roll när det gäller att tillhandahålla integrationsåtgärder och regeringarna litar fullständigt på medborgarsamhället och den stora skaran av medborgarorganisationer när det gäller att producera grundläggande socialservice, t.ex. inkvartering. I Nord- och Central-europa är det främst staten och kommunerna som bär huvudansvaret för att främja och stödja integrationen.

Sverige. Enligt skollagen i Sverige har personer som fyllt sexton år eller äldre personer som inte behärskar svenska, danska eller norska rätt till kommunalt ordnad undervisning i svenska. Riktvärdet för undervisningens omfattning är 525 timmar.

Danmark. I Danmark föreskrivs i integrationslagen om invandrades integration. Lokalförvaltningen har ansvaret för integrationen av nyanlända invandrare. Staten ersätter i stor utsträckning de kostnader som orsakas av integrationen antingen på basis av fakturering eller i form av ett grundunderstöd. Hos invandrarna tas inte ut avgift för deltagande i

integrationsåtgärder.

Flyktingar och andra invandrare som flyttar till Danmark från tredje stat skall erbjudas en integrationsplan för medborgare. Planen varar tre år. Den inbegriper undervisning i danska och introduktion i det danska samhället samt arbetskraftspolitiska åtgärder. Invandrare med vilka har ingåtts en integrationsplan får integrationsstöd, om de i övrigt uppfyller förutsättningarna för erhållande av stöd. Integrationsstödet kan sänkas, om invandraren uteblir från planerade åtgärder utan giltig orsak. För att få permanent uppehållstillstånd måste invandraren i regel följa integrationsplanen och avlägga ett godkänt prov i danska.

Bestämmelser om arrangerandet av språkkurser för invandrare utfärdas genom lag. Språkkursen omfattar tre kurser med olika innehåll för: 1) invandrare som inte fått någon utbildning eller mycket litet utbildning i hemlandet, 2) invandrare som fått en kort utbildning i hemlandet och 3) de längre utbildade invandrarna. Avläggandet av kursen motsvarar 1,2 års heltidsstudier. Kurserna måste planeras så att de kan avläggas på tre år. Det måste också ordnas kurser utanför normal arbetstid. Kommunen skall erbjuda invandraren en kurs. Erbjudandet innehåller kurser för tre års tid efter ankomsten till landet. Invandrare som flyttat från så kallat tredje land måste delta i en kurs med risk för att integrationsstödet kan sänkas och erhållandet av permanent uppehållstillstånd äventyras.

Nederländerna. I Nederländerna svarar centralförvaltningen för kraven på innehållet i integrationsprogrammen och anordnandet av finansiering. Frivilligorganisationer spelar en betydande roll i undervisningen av invandrare och utarbetandet av individuella integrationsprogram.

I Nederländerna får invandrarna ca 600 timmar språkundervisning och introduktion i samhällslivet genast efter ankomsten till landet. En invandrare som får socialbidrag deltar i integrationsprogrammet. Även andra invandrare kan delta i programmet. Kommunen förbinder sig att ordna ett individuellt integrationsprogram. Invandraren förbinder sig att aktivt genomföra programmet och avlägga en språkexamen. Om invandraren inte följer villkoren, kan socialmyndigheterna sänka

hans bidrag eller i yttersta fall dra in det.

Tyskland. I den nya utlänningslagen i Tyskland föreskrivs för första gången om språk- och annan integrationsutbildning (introduktion till Tysklands rättsordning, kultur, historia). Bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 2005. Kursernas sammanlagda längd är 630 timmar. Förbundsstatens invandrar- och flyktingverk (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge) svarar för integrationskursernas grundstruktur och utvecklandet av studieinnehållet och genomförandet av kurserna. Ämbetsverket anlitar både offentliga och privata kursanordnare för att arrangera kurserna.

Följande grupper har rätt till kurser: utlänningar som vistats länge i Tyskland och som på basis av yrkesutövande, familjeförening eller humanitära skäl har beviljats uppehållstillstånd eller som har tillstånd att grunda företag. Vistelsen är lång eller fortgående, om utlänningen har beviljats ett över ett år långt uppehållstillstånd eller har vistats i landet över 18 månader. Invandrarna kan delta endast en gång i en kurs.

Rätten till kurs gäller inte för barn, unga och unga vuxna som inleder sin skolgång i Tyskland eller fortsätter sin skolgång i Tyskland och personer som helt klart inte är i behov av en kurs. Även personer med tillräckliga språkkunskaper får delta i orienteringskurser som ger en introduktion till rättsordning, kultur och historia.

Utlänningar kan åläggas att delta i kurser, om de är berättigade att delta och inte kan uttrycka sig muntligt på tyska på ett enkelt och förståeligt sätt. Skyldiga att delta är också de som får socialbidrag och om den myndighet som ger stödet anser att kursen är nödvändig, och de som ”på annat sätt är i behov av integrationsfrämjande”.

Skyldigheten gäller inte utlänningar som deltar i yrkesutbildning eller annan utbildning i Tyskland och som kan bevisa att de deltagit i jämförbar utbildning i Tyskland eller för vilka ett deltagande är omöjligt eller oskäligt. Utlänningar, också EU-medborgare, som inte är förpliktade att delta får delta om det finns rum.

För deltagandet i kurser tas ut en skälig avgift som beaktar personens betalningsförmåga. Återflyttare från det forna Sovjetunionen

och deras ättlingar är berättigade till en gratis kurs, med undantag för barn, unga och unga vuxna som går i skola i Tyskland. Vid behov kan t.ex. barnvaktsservice ordnas under kursen.

2.4. Bedömning av nuläget

Allmänt

Integrationslagen har gjort invandrararbetet klarare genom att fastslå olika instansers rättigheter och skyldigheter. Medvetenheten om invandrarfrågor har tack vare lagen ökat och samarbetet mellan myndigheterna intensifierats. Kommunerna anser integrationslagen i huvudsak vara nödvändig och fungerande.

Program för integrationsfrämjande

Hjälpmedel för planeringen av invandrades integration är programmet för integrationsfrämjande och integrationsplanen. Nästan alla kommuner där det finns invandrare har lagt upp ett program för integrationsfrämjande. I dem behandlas mål, uppgifter och ansvar från ett vidsträckt område ur både invandrarnas och majoritetsbefolkningens synvinkel. Många myndigheter och andra lokala instanser har deltagit i utarbetandet av programmen.

Det finns dock klara behov av utveckling i programmen för integrationsfrämjande. En central brist kan anses vara att målen formulerats på en alltför allmän nivå. Dessutom innehåller programmen inte ofta själva åtgärderna, vem som är ansvarig, målgrupperna för åtgärderna eller tillgängliga medel och resurser. Programmen för integrationsfrämjande är inte tillräckligt konkreta för att man genom programmen så bra som möjligt skall kunna uppnå målet med att utarbeta dem.

I programmen för integrationsfrämjande beaktas inte tillräckligt väl att en verksamhet som planerats där effektivt bör kunna utnyttjas av alla invandrare, även av dem med vilka det inte görs någon integrationsplan. Detta innebär i synnerhet möjligheter för invandrarna att delta, information om utbildningsutbudet i området, utvecklande av ett mångkulturellt klimat, främjande av etnisk jämlikhet samt förebyggande av rasism och diskrimine-

ring. Även uppnåendet av målen för programmen samt utvärderingen av åtgärdernas kvalitet och effekter bör utvecklas. Dessutom behöver programmen också revideras och utvecklas tillräckligt ofta enligt de rådande behoven.

På grund av utbildningens centrala betydelse bör kommunens bildningsväsende tillsammans med de övriga kommunala sektorerna vara aktivt med i både uppgörandet av programmen för integrationsfrämjande och individuella integrationsplaner.

Integrationsplaner och utbildning

Centralt med tanke på integrationen är att invandraren kan studera antingen finska eller svenska, delta i utbildning, arbetsmarknadsåtgärder, rehabilitering, förberedande undervisning samt andra åtgärder som skall anses vara skäliga och främjar och stöder integration.

Planerna för invandrare som ingår i arbetskraften och sådana som inte ingår i arbetskraften skiljer sig från varandra. Invandrarna är inte jämlika när det gäller tillträdet till integrationsfrämjande åtgärder. För invandrare som inte ingår i arbetskraften förefaller utarbetandet av en integrationsplan närmast avse förhandlingar med en företrädare för socialväsendet i frågor som gäller hur invandraren skall klara sig i det dagliga livet. Ibland har det inte gjorts upp någon integrationsplan alls. Planerna för personer som ingår i arbetskraften har varit mer konkreta. Utbildning som främjar integration för invandrare som ingår i arbetskraften ordnas i allmänhet som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Även undervisning i läs- och skrivkunighet ordnas som förberedande utbildning.

Integrationen av invandrare som anmäler sig som arbetslösa arbetssökande har för sin del nästan helt fallit på arbetskraftsbyråns ansvar även när det är svårt för invandraren att delta i arbetskraftspolitisk utbildning eller arbetsmarknadsåtgärder på grund av den personliga livssituationen. Även bl.a. invandrararmödrar som föder så snart efter ankomsten till landet att de inte har rätt till moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning anmäler sig som arbetslösa arbetssökande, ofta vägleda av kommunen, eftersom de behöver arbets-

marknadsstöd för att trygga försörjningen. På motsvarande sätt måste invandrare som fallit offer för tortyr eller annan omänsklig behandling och arbetsoförmögna anmäla sig som arbetssökande för att trygga sin försörjning.

Invandrare som passerat läropliktsåldern och inte söker sig som arbetslösa arbetssökande får slumpmässigt integrationsutbildning. Det finns ingen lagstiftning om arrangerandet av integrationsutbildning. Kommunerna saknar åter tillräcklig finansiering för att ordna undervisning. Statsunderstödsystemet beaktar endast i mycket begränsad utsträckning anordnandet av språkutbildning. Därför är integrationen av vuxna invandrare som inte ingår i arbetskraften beroende av kommunernas aktivitet, projektfinsiering, studiesedlar, tredje sektorn och läroanstalter som får normal statsandel.

Det är ofta kvinnor som sköter barn hemma eller handikappade, sjuka eller pensionärer som blir utan systematiska åtgärder som främjar och stöder integration. När mamman i en familj blir utanför språkundervisning och introduktion i samhället blir det också svårare för familjens barn och unga att integreras. Detta kan också orsaka störningar i den inre dynamiken i familjen. I synnerhet invandrare som inte ingår i arbetskraften och som har fått endast litet grundläggande utbildning samt icke läs- och skrivkunniga invandrare blir ofta utan utbildning även om undervisning har kunnat ordnas i någon mån.

På basis av uppföljningen förefaller det som om man inte har lyckats ta tillräcklig hänsyn till hela familjens situation i integrationsplanerna. Integrationsplaner görs inte i tillräcklig utsträckning upp med barn och unga eller så har de inte tillräckligt hög kvalitet. Förebyggande åtgärder uppmärksammas inte tillräckligt. Barns och ungas integration börjar ofta systematiskt främjas först när problemen redan är långt gångna.

De tre år som reserverats för den planerade integrationen har i många fall visat sig vara för kort. I synnerhet analfabeter och invandrare som fått endast litet grundläggande utbildning behöver långvarigt stöd även när de har möjlighet att få utbildning. De förmår inte på tre år förvärva sådana kunskaper och färdigheter som skulle möjliggöra vidarestu-

dier eller tillträde till arbetslivet.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att invandrarna ofta måste vänta länge på integrationsfrämjande åtgärder och att åtgärderna ofta är kortvariga. En del av invandrarna blir helt utan undervisning i språk och introduktion till samhällslivet. Att bli utanför språket och kulturen leder ofta till att invandraren och hans barn slås ut samt till långvariga kostnader för många sektorer i samhället.

Placering i kommuner

Det har blivit svårare att placera invandrare i kommuner. Många kommuner som tidigare tagit emot flyktingar har nu vägrat ta emot dem. Det kan bero på dålig bostadssituation i kommunen. Också knappare resurser för social- och hälsovårdstjänster än förut har förlängt tidtabellerna för placering eller förhindrat mottagande. De knappa resurserna märks bl.a. som en stor arbetsbörda för de anställda och t.o.m. som utbrändhet. Kommunernas representanter har fört fram sin oro över hur statens ersättningar skall räcka till.

Bristen på kommunplatser försvårar mottagandet av kvotflyktingar och gör inflyttningen till Finland långsammare. Den bromsar också övergången för asylsökande som fått uppehållstillstånd från förläggningarna till kommuner. Det är oändamålsenligt att fortsätta att bo på förläggningen efter det att uppehållstillstånd har beviljats, eftersom integrationsåtgärder borde kunna inledas snarast möjligt. Ett särskilt problem utgör personer som fått uppehållstillstånd med stöd av 51 § i utlänningslagen. Det finns risk för att de måste stanna länge på förläggningarna.

Placering i kommuner och en oändamålsenlig användning av förläggningarna för temporära placeringar av personer som fått uppehållstillstånd hänger samman med diskussionen om resurser. Å andra sidan kan situationen inte skötas enbart med medlen i integrationslagen i synnerhet när det är fråga om förfarandena för tillämpningen av utlänningslagen.

Myndigheternas samarbete

Centrala problem i verkställigheten av integrationslagen förefaller vara bristen på en

tillräckligt klar och konsekvent uppgiftsfördelning samt ändamålsenligt samarbete mellan olika myndigheter. Ett ändamålsenligt genomförande av integrationen förutsätter klara, gemensamma mål och ett fortlöpande samarbete mellan de centrala aktörerna.

När det gäller integrationen av invandrare i det finländska samhället är det fråga om en omfattande och mångbottnad helhet av myndighetsåtgärder, som kräver ett gemensamt engagemang av ministerierna. På ministeriernivå hör inrikesministeriet, undervisningsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet till arbetsministeriets centrala samarbetspartners.

När det gäller effektiviserandet av samarbetet inom regionalförvaltningen är det väsentligt att expertisen i många frågor som gäller integration av invandrare hör till någon annan myndighet än arbeidskrafts- och näringscentralen. För närvarande måste arbeidskrafts- och näringscentralerna sköta uppgifter i anslutning till integrationen av andra än invandrare i icke-arbetsför ålder även om integrationslagen inte överförde de övriga myndigheternas ansvar på arbeidskrafts- och näringscentralen till dessa delar. På regional nivå behövs länsstyrelsernas medverkan och sakkunskap vid integrationen av invandrare.

På grund av integrationens stora samhällspolitiska betydelse är det ändamålsenligt att fullmäktige antar ett program för integrationsfrämjande, i vilket de olika förvaltningsarnas uppgifter och ansvarsförbindelser klart definieras. Fullmäktige bör på nära håll följa hur programmet genomförs och vilka verkningar det har. Detta innebär samtidigt även att kommunstyrelsen har ett starkt grepp om integrationsprocessen.

Resursmässigt är nuläget inte tillfredsställande. Kommunerna anser att de inte har resurser att sörja för en behörig verkställighet av integrationslagen. Enligt riksdagen är utgångspunkten att kommunekonomin inte skall belastas i ökande grad av verkställigheten av integrationslagen.

Ingrationsstöd

Riksdagen understöder i sitt svar redogörelsens förslag till ändringar i integrationsla-

gen så, att rätten till integrationsstöd som betalas i form av arbetsmarknadsstöd i princip uppstår den dag invandraren anmäler sig som arbetslös arbetssökande och inte först när en överenskommelse om integrationsplan ingåtts. Å andra sidan förefaller den allmänna trenden vara på väg mot att förutsättningarna för erhållandet av arbetsmarknadsstöd, som integrationsstödet bygger på, alltmer skall handla om att förbättra sysselsättningsförutsättningarna för stödtagna i stället för att betala ut passivt stöd.

Riksdagen omfattar i sitt utlåtande de synpunkter, enligt vilka integrationslagen bör ändras så att invandraren har rätt att studera med integrationsstöd i yrkesskola, gå i gymnasiet, skaffa grundläggande utbildning (de som passerat läropliktsåldern) samt fortbildning och vidareutbildning. Enligt riktlinjerna i redogörelsen skall denna rättighet vara tidsmässigt begränsad till de tre första åren i landet. Ovan avsedda studier skall inte i sig godkännas som grund för förlängning av den tid som berättigar till integrationsplan. Integrationslagen bör i praktiken tillämpas så att försörjningen för invandrare som passerat läropliktsåldern men är under 17 år tryggas med utkomststöd och inte med studiestöd under fullgörandet av baskursen.

Tolkning

Integrationslagen innehåller inga bestämmelser om tolkning. I 7 § i lagförslaget nämns anordnande av tolkning. Det betyder inte att ersättningsbestämmelserna som gäller tolkningskostnader ändras. På basis av statsrådets beslut om ersättning för kostnader för flyktingar och vissa andra invandrare samt för arrangemang vid mottagande av asylsökande ersätts kommunen för kostnaderna för tolkservice som den ordnat för flyktingar och kostnaderna för tolkning åt asylsökande. Ersättningsbestämmelsen verkar ha lett till att tolkservicen har ordnats relativt bra för flyktingarnas del medan åter andra invandrare får tolkning endast när tolkning är obligatoriskt enligt annan lagstiftning.

T.ex. i situationer som ansluter sig till handläggningen av ett mål i rätten, hälsovård och sociala förmåner behövs goda språkkunskaper i tolkservicen. Olika myndigheter bör

bereda sig på tolkningskostnader i sina egna budgeter.

3. Målsättning och de viktigaste förslagen

Ett centralt mål för propositionen är att garantera invandrare, som har rätt till en integrationsplan, en verklig chans att få undervisning i finska eller svenska och introduktion till det finländska samhället och samhällslivet samt i synnerhet att förbättra deras beredskap för arbetsmarknaden.

Arbetsfördelningen mellan olika aktörer skall göras klarare. Kommunens allmänna och samordningsansvar skall preciseras så att det även gäller utvecklandet, planeringen och uppföljningen av invandrades integration. Denna skyldighet gäller beaktandet av situationen för alla invandrare som är bosatta i kommunen och främjandet av etnisk jämlikhet. På kommunens ansvar skall ligga att göra upp, verkställa och utveckla ett program för integrationsfrämjande och följa upp dess verkningar. Myndigheterna inom kommunens olika sektorer bör så täckande som möjligt delta i uppgörandet av programmet. På initiativ av kommunen skall arbetskraftsmyndigheten och vid behov andra myndigheter vara skyldiga att i fråga om sitt eget verksamhetsområde delta i uppgörandet och verkställigheten av programmet.

Kommunen bör kalla medborgarorganisationerna och arbetslivsparterna samt andra lokala instanser till uppgörandet och verkställigheten av programmet för integrationsfrämjande. Detta är nödvändigt också därför att invandrare som har sociala relationer även till majoritetsbefolkningen lättare får sysselsättning enligt utredningar. Främjandet av etnisk jämlikhet och bekämpandet av diskriminering förutsätter likaså att programmen för integrationsfrämjande bereds i en bredbasig grupp.

Avsaknaden av läs- och skrivkunnighet eller bristfällig grundläggande utbildning har stor samhällelig betydelse också på längre sikt, eftersom föräldrarnas bristfälliga grundläggande utbildning även påverkar andra generationens invandrare. Avsikten är att undervisningen i läs- och skrivkunnighet och möjligheterna att komplettera en bristfällig

grundläggande utbildning skall effektiviseras och uppnåendet av behörighet för vidareutbildning stödjas. I detta skede föreslås att finansieringsansvaret för denna utbildning läggs på Arbetskraftsförvaltningen. För utvecklingen av innehållet svarar fortfarande utbildningsstyrelsen.

Arbetskrafts- och näringscentralerna och Arbetskraftsbyråerna skall svara för att arrangera Arbetskraftstjänster som främjar invandring och integration och dessutom bl.a. undervisning i läs- och skrivkunskaper och kompletterande grundläggande utbildning för Arbetskraftsförvaltningens kunder. Det är ändamålsenligt att integrationsplanen för möjligast många personer som på grund av en bristfällig grundläggande utbildning bedöms som svåra att sysselsätta görs upp i samarbete med Arbetskraftsförvaltningen och kommunens myndigheter för att utbildningsmöjligheterna skall kunna bedömas så bra som möjligt. Om det på grund av invandrarens hälsotillstånd eller motsvarande orsak inte är möjligt att ordna de tjänster han behöver i form av Arbetskraftsbyråns tjänster, kan Arbetskraftsbyrån anvisa invandraren till kommunalt ordnade åtgärder. Detta sker i samarbete med kommunen.

Enligt lagförslaget skall kommunen svara för integrationen av de invandrare som inte ingår i Arbetskraften och inte kan delta i Arbetskraftspolitiska åtgärder. Kommunen skall sörja för att integrationen av personer som får utkomststöd enligt lagen om utkomststöd och personer som Arbetskraftsbyrån anvisat till kommunala tjänster främjas och stöds. Dessutom bör kommunen inom ramen för sina resurser ordna åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration även för andra invandrare.

Målet är att kommunens och Arbetskraftsbyråns tjänster och åtgärder skall bilda en överenskommen och följdriktig kanal till det finländska samhället, dvs. åtgärderna bör bilda ett kontinuum. Väntetiderna till åtgärder bör vara så korta som möjligt. Kommunen och Arbetskraftsbyrån skall tillsammans förlägga invandrarens deltagande i åtgärder och tjänster så, att invandraren undgår passiv väntan.

Det föreslås att innehållet i programmen för integrationsfrämjande och integrations-

planerna preciseras så att åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration skrivs in i lagen. De föreslagna tjänsterna gäller åtgärder som är på flera olika förvaltningsområdens ansvar. Centrala tjänster är bl.a. social- och hälsovård samt Arbetskraftsservice. T.ex. behovet av vägledning, rådgivning och information är stort och dess innehåll samt det språk som används ett annat än i information som riktar sig till de egna medborgarna. Den föreslagna förteckningen är inte uttömmande och alla invandrare behöver inte alla tjänster. Enligt bedömningar kommer förteckningen att förtydliga uppgörandet av integrationsplaner också för myndigheternas och invandrarnas del.

En integrationsplan kan innehålla även grundläggande utbildning och yrkesstudier, gymnasiestudier, utbildning som leder till en yrkeshögskole- eller universitetsexamen samt fortbildning och vidareutbildning. Ovan avsedda utbildning kan jämföras med Arbetskraftspolitisk utbildning.

Det är viktigt att kartlägga behoven bland minderåriga invandrare och förebygga problemen, och därför har beaktandet av barnets bästa fogats till lagförslaget. Invandrare under 18 år skall också erbjudas en egen integrationsplan, om han själv eller föräldrarna begär det eller kommunens myndigheter anser att han skulle ha nytta av de tjänster och åtgärder som överenskomms i en integrationsplan. Alla invandrarunga behöver inte en integrationsplan. En del av de unga befinner sig dock i en sådan livssituation som innebär att den grundläggande utbildningen blivit lidande och det inte finns några möjligheter till vidareutbildning. Utslagningen av unga och behovet av barnskyddsåtgärder kan minskas genom noggrann yrkesövergripande planering.

En integrationsplan skall göras upp inom två månader från det att rätten till planen uppstod. Strävan bör vara att anvisa invandraren till en integrationsfrämjande åtgärd inom en månad från det att planen gjordes upp.

Enligt lagförslaget kan den tid som berättigar till integrationsplan förlängas över tre år, om det är nödvändigt för förvärvande av läs- och skrivkunskaper eller grundläggande utbildning eller av någon annan grundad orsak.

Den tid under vilken invandraren har rätt att få moderskaps-, specialmoderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen eller för vilken har beviljats ledighet på grund av graviditet, förlossning eller vård av barn eller för vilken betalas specialvårdspenning förlänger på motsvarande sätt rätten till plan.

Det föreslås bli länsstyrelsens uppgift att delta i planeringen, styrningen och övervakningen av åtgärder och tjänster som främjar och stöder invandrades integration. Detta innebär en intensifiering av samarbetet mellan länsstyrelsen och arbetskrafts- och näringscentralerna och att länsstyrelsens sakkunskap beaktas bättre. Till stöd för arbetskrafts- och näringscentralen, och samtidigt regionalförvaltningen, föreslås att en kommission för invandrarfrågor tillsätts med företrädare åtminstone för länsstyrelsen, förbundet på landskapsnivå, de största kommuner som tar emot invandrare i regionen, medborgarorganisationerna samt vid behov och i mån av möjlighet andra regionala instanser.

I syfte att effektivisera samarbetet mellan olika ministerier och medborgarorganisationernas möjligheter att påverka föreslås att en delegation för integration och mottagandet av asylsökande inrättas i anslutning till arbetsministeriet.

4. Propositionens konsekvenser

4.1. Ekonomiska konsekvenser

Ett viktigt mål för lagförslaget är att myndigheternas samarbete skall effektiviseras. Det innebär även att strävan skall vara att få med medborgarorganisationerna, företagen, arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna i verksamhet som främjar och stöder integration. Integration stöds i tjänster som är avsedda för alla.

Lagförslaget innehåller inga nya lagstadgade uppgifter för kommunernas del. För kommunerna är det fråga om ett kvalitativt utvecklande av invandrades integration.

Förhoppningen är att en snabb inledning av integrationen efter invandradens ankomst till landet skall effektivisera och minska kostnaderna för integration. Att man inleder integrationen genast efter inflyttningen kan ha

rentav större inverkan på integrationen och sysselsättningen än integrationsfrämjande och integrationsstödjande åtgärders varaktighet.

Utbildning som enligt 10 § i lagförslaget leder till yrkeshögskole- och universitetsexamen samt fortbildning och vidareutbildning kunde jämföras med arbetskraftspolitisk utbildning för att främja sysselsättningen av invandrare. Detta bedöms inte förorsaka väsentliga tilläggskostnader.

Det skulle främst vara fråga om sedvanlig utbildning vid yrkeshögskolor och universitet, vilken dessa ordnar inom ramen för nuvarande ekonomiska resurser. I integrationsplanen bedöms antalet personer som anvisas till denna utbildning förbli relativt litet. Förbättrandet av invandrarernas sysselsättningsmöjligheter vore en grund för anvisningen. Anvisningen till utbildning skulle också innebära ett effektivare bruk av integrationsstödet med tanke på både samhället och invandrarerna.

Med stöd av Statens ekonomiska forskningscentrals forskningsuppgifter kan man uppskatta att ifall en integrationsplan görs upp genast efter det att invandraren kommit till landet och personen utan dröjsmål anvisas till en integrationsfrämjande åtgärd, blir sysselsättningen snabbare och behovet av inkomstöverföringar tidsmässigt kortare. Om t.ex. de inkomstöverföringar som invandrare får tack vare en försnabbad och effektiviserad integration kommer upp till samma nivå som för hela befolkningen efter det femte året i landet, sparas avsevärt i offentliga kostnader. Om flyktingar når upp till samma nivå på inkomstöverföringar som majoritetsbefolkningen efter det åttande året i landet, sparas 28 miljoner euro i offentliga kostnader under de följande fyra åren. Beräkningen är ett riktgivande värde. Det härstammar inte från Statens ekonomiska forskningscentralens undersökning.

Som förberedande utbildning skaffas av anslagen under moment 34.06.51 också invandrarutbildning som ett led i integrationsplanen, i och med att den innehåller integrationsutbildning för bl.a. icke läs- och skrivkunniga. För detta ändamål beräknas det gå åt ca 4 miljoner euro.

Kostnaderna för att integrationstiden i vissa

fall förlängs från tre till fem år finansieras främst av ovan nämnda anslag. Målet är också att s.k. virtuell undervisning skall ordnas med hjälp av Internet och videor.

Finansieringen av åtgärder som främjar och stöder integrationen av vuxna invandrare som inte ingår i arbetskraften kommer fortfarande att vara beroende av EU-projektfinansiering och vila på kommunernas ansvar inom ramen för normal statsandelsfinansiering.

4.2. Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Lagförslaget ger inte upphov till några egentliga ändringar i organisationen utan en närmare definition av uppgifterna och åtagandena mellan olika myndigheter och instanser. I anslutning till arbetsministeriet inrättas en delegation för integration och mottagandet av asylsökande för en effektivisering av samarbetet.

Länsstyrelsen blir part i integrationen av invandrare och ansvarig för att invandrarernas behov beaktas vid planeringen och anordnandet av samhällsliga tjänster. Till verkställigheten av lagen hänför sig likaså en precisering av ansvarsfördelningen mellan arbetskraftsbyrå och kommunen. Till stöd för arbetskrafts- och näringscentralerna föreslås en kommission för invandrarfrågor. Personal bör inriktas på att utveckla och styra invandrarintegration på regionalnivå.

Lagförslaget skulle inte ändra arbetsfördelningen mellan staten och kommunerna. Där emot syftar lagförslaget till att effektivisera samarbetet och anvisa invandrarerna till åtgärder som lämpar sig för dem.

4.3. Konsekvenser för olika medborgargrupper

Målet för den föreslagna lagen är att främja och stödja invandrarintegration i det finländska samhället. I synnerhet påverkar propositionen ställningen för invandrare som just anlänt till landet. Om tillräckliga resurser beviljas för verkställigheten av lagen och myndigheterna på behörigt vis sköter lagens verkställighet, garanterar lagen invandrarerna

goda möjligheter att skaffa sig kunskaper och färdigheter för arbetslivet och deltagandet i samhället. Genom lagen strävas också efter goda etniska relationer och jämlikhet mellan invandrarna och majoritetsbefolkningen. I övrigt har propositionen inga verkningar för olika medborgargrupper, eftersom integrationslagen i sig har varit i kraft redan sedan den 1 maj 1999.

4.4. Könrelaterade konsekvenser

Stödandet av kvinnors integration påverkar både kvinnornas och männens ställning. Särskilt stor betydelse har den för barnens och i synnerhet flickornas ställning.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningskedan och beredningsmaterial

Vid beredningen har som hjälp använts regeringens redogörelse till riksdagen för genomförandet av integrationslagen och riksdagens utlåtande om redogörelsen.

Regeringens proposition bygger till stor del på det förslag till ändring av integrationslagen som beretts av den bredbasiga arbetsgrupp som arbetsministeriet tillsatte den 8 maj 2003. Arbetsgruppen behandlade behovet av ändringar i både bestämmelserna om invandrarintegration och mottagandet av asylsökande. Integrationslagen ändrades i fråga om mottagandet av asylsökande genom lag 2005.

Utlåtanden om arbetsgruppens förslag begärdes våren 2005. Därefter har propositionen beretts som tjänsteuppdrag vid arbetsministeriet. Ytterligare utlåtanden om den proposition som nu avläts begärdes från vissa instanser hösten 2005.

5.2. Remissyttranden och hur de har beaktats

Våren 2005 begärdes utlåtanden om utkastet till proposition från följande instanser: utrikesministeriet, justitieministeriet, inrikesministeriet, handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och undervisningsministeriet, Utbildningsstyrelsen,

Stakes, Finlands Kommunförbund, länsstyrelserna, Väestöliitto, arbetskrafts- och näringscentralerna, FRK, Amiedu, förläggningarna och följande kommuner: Lahtis, Tammerfors, Helsingfors, Vanda, Åbo, Uleåborg, Joensuu, Ruovesi och Vuolijoki.

Eftersom propositionen inte i fråga om integrationen avancerade till proposition under våren begärdes ytterligare utlåtanden under hösten från inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisningsministeriet, Utbildningsstyrelsen, Stakes och Finlands Kommunförbund. Ett sammandrag har gjorts över utlåtandena.

Nästan alla remissinstanser ansåg att en ändring av integrationslagen är nödvändig. I många utlåtanden fästes uppmärksamhet vid att när uppgifter ges till kommunen skall det samtidigt sörgas för att kommunen har faktiska ekonomiska förutsättningar att klara av dem. Språkutbildning och introduktion till samhället ansågs vara mycket centrala. Remissinstanserna ansåg att utbildningen skall tryggas med statlig finansiering. Anordnandet av grundläggande utbildning för invandrare som passerat läropliktsåldern och utbildning för grupper som står utanför arbetsmarknaden ansågs vara centrala utmaningar.

Största delen av remissinstanserna ansåg det värt att understöda att integrationsplanen också kan innehålla grundläggande utbildning och yrkesstudier, gymnasiestudier, utbildning som leder till yrkeshögskole- eller universitetsexamen samt fortbildning och vidareutbildning (10 §).

De flesta remissinstanserna understöder förslaget att en delegation inrättas i anslutning till arbetsministeriet, och regionala delegationer.

Forsknings- och utvecklingscentralen inom social- och hälsovården (Stakes) anser det vara en allvarlig brist att kommunen inte åläggs någon lagstadgad skyldighet att ordna integrationsutbildning för invandrare som inte ingår i arbetskraften. Den anser att lagen därför genomförs mycket ojämnt enligt i vilken kommun invandraren är bosatt. Dessutom hamnar en del av invandrarna helt utanför lagen.

Enligt länsstyrelserna är förslaget att ta in invandrarperspektivet i länsstyrelsens upp-

giftsfält väl lämpat att komplettera helheten och göra den mångsidigare.

Arbetskrafts- och näringscentralerna och arbetskraftsbyråerna är oroade över de otillräckliga personalresurserna, om invandrens rätt till en integrationsplan påskyndas från fem till två månader. Arbetskrafts- och näringscentralerna ansåg att de behöver resurser för kommissionens arbete. Förslaget att tillätta ett samordnande organ anses dock bra. Det betonades att arbetet i delegationen för etniska relationer, som verkar i samband med arbetsministeriet, och i de anslutande regionala delegationerna skall samordnas med de samarbetsorgan som föreslås i lagförslaget samt överlappningar undvikas.

Finlands Kommunförbund anser att propositionen är aktuell och nödvändig. Kommunförbundet betonar statens ansvar för kostnaderna för integrationen av invandrare. Också de kommuner som ombads ge ett utlåtande understryker statens kostnadsansvar.

I utkastet till proposition har i synnerhet beaktats Finlands Kommunförbunds utlåtande. Även de övriga utlåtandena har lästs igenom och utgående från dem har nödvändiga korrigeringar gjorts i utkastet.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Vid beredningen av lagförslaget har beaktats regeringens proposition med förslag till lagstiftning i anslutning till aktivering av arbetsmarknadsstödet, i vilken föreslås en ändring av lagen om offentlig arbetskraftsservice, lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om utkomststöd, lagen om statsandelar till kommunerna samt ett förslag till lagstiftning om lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården.

Ifall riksdagen antar ovan avsedda lagpaket, bör förordningen om ersättning för kostnader för flyktingar och vissa andra invandrare samt för arrangemang vid mottagande av asylsökande ändras. Ändringen skulle gälla ersättning till kommunerna av de utkomstskyddsavgifter som beror på utkomststödet till flyktingar.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

2 §. Definitioner. Definitionen av integration i 2 § 2 punkten föreslås bli preciserad. Enlig 2 § 2 punkten i gällande lag avses med integration av myndigheterna ordnade åtgärder och resurser för främjande av integration. I praktiken kan invandrades integration främjas samtidigt som centrala tjänster och åtgärder i samhället planeras och ordnas. De första och fortlöpande integrationsmyndigheterna i det nya samhället är bl.a. hälso- och socialvårdsmyndigheterna, skolmyndigheterna, bostadsmyndigheterna och Folkpensionsanstalten.

Beaktandet av behov innebär bl.a. att samordna kulturella sedvänjor och uppfattningar, ordna tolkning, främja jämlikhet, identifiera och informera om hinder för serviceanvändningen samt undanröja dem. Att beakta invandrades behov innebär också att identifiera och beakta behoven bland barn, äldre människor och andra människor i en sårbar ställning när tjänster och åtgärder anordnas. Målet är att invandrarna också skall anvisas till tjänster som är avsedda för alla. Det är väsentligt att undvika isolering och främja ett naturligt umgänge med majoritetsbefolkningen.

3 §. Tillämpningsområde. Paragrafens 1 mom. föreslås bli enhetlig med definitionen på integrationsfrämjande.

6 §. Arbetsministeriets uppgifter. Som rubrik för paragrafen föreslås arbetsministeriets uppgifter, eftersom bestämmelser om region- och lokalförvaltningens uppgifter föreslås i paragraferna nedan. Det föreslås att 1 mom. skall bevaras oförändrat. I syfte att effektivisera samordningen av mottagandet och integrationen av flyktingar och invandrare föreslås i 2 mom. att en delegation tillsätts. I 3 mom. skall ingå en fullmakt att utfärda förordning, som gäller delegationen.

Integration ansluter sig till många förvaltningsområdets uppgifter. Det är svårt att göra en exakt avgränsning av innehåll, varaktighet, objekt eller ansvarsfördelning i fråga om integration, vilket gör att de olika mini-

steriernas ansvar och uppgifter i integrationen av invandrare inte kan regleras uttömmande. Den allmänna utvecklingen, planeringen, styrningen och uppföljningen samt samordningen av integrationsfrämjandet hör enligt gällande integrationslag till arbetsministeriet. Varje ministerium svarar dock även för egen del för integrationen av invandrare och för att de i egenskap av serviceanvändare skall vara jämlika med majoritetsbefolkningen. Centrala med tanke på uppgiften är i synnerhet social- och hälsovårdsministeriet och undervisningsministeriet.

En effektiv utveckling och verkställighet av integrationen förutsätter samordning och samarbete mellan olika ministerier och med andra centrala instanser. Därför föreslås att delegationen för mottagande av asylsökande dras in och att i dess ställe inrättas delegationen för integration och mottagande av asylsökande. Delegationen inrättas i anslutning till arbetsministeriet. I delegationen skall finnas företrädare åtminstone för social- och hälsovårdsministeriet, undervisningsministeriet, inrikesministeriet, Finlands Kommunförbund, kommunen eller kommunerna, arbetskrafts- och näringscentralen och länsstyrelsen, förläggningen, medborgarorganisationerna samt eventuellt även arbetsmarknadsparterna.

I delegationen behandlas integrationen som helhet. Delegationen behandlar också frågor som hör till mottagandet av asylsökande.

Enligt 2 mom. skall i övrigt utfärdas bestämmelser om delegationens tillsättande, uppgifter och sammansättning genom förordning av statsrådet.

6 b §. Arbetskrafts- och näringscentralens och länsstyrelsens uppgifter. I paragrafen föreskrivs om arbetskrafts- och näringscentralernas och länsstyrelsernas deltagande i integrationen av invandrare. Paragrafens 1 mom. motsvarar gällande 6 § 2 mom. med den ändringen att ”som lyder under arbetsministeriet” ersätts med orden under arbetsministeriets ledning och övervakning.

Till det föreslagna 2 mom. fogas länsstyrelserna som samarbetsinstanser på regional-

förvaltningsnivå. Att utse länsstyrelserna till parter på regionalnivå ökar inte de ministerier som styr dem. Det är fråga om att bredda användningen av länsstyrelsens sakkunskap i verksamhet som strävar efter att integrera invandrare. Invandrades specialbehov föreslås främst bli behandlade inom social- och hälsovården samt undervisnings-, biblioteks-, ungdoms- och idrottssektorn samt vid bedömningen av tillgången till och kvaliteten på tjänster som kommunen ansvarar för. Länsstyrelsens uppföljning och utvärdering skall gälla hur invandrarna har beaktats vid anordnandet av tjänster och åtgärder och hur de i praktiken har kunnat använda dem eller delta i dem. Hindren för användningen av tjänster och deltagande kan vara språkliga och kulturella, brist på information och t.o.m. diskriminerande.

I 3 mom. föreskrivs om kommissionen för invandrarfrågor. Den kan tillsättas till stöd för arbetskrafts- och näringscentralen för utveckling och planering av invandrades integration och frågor i anslutning till deras ställning som invandrare. Kommissionen kan vara gemensam för flera TE-centraler. Beslut om inrättande av kommissioner fattas av arbetskrafts- och näringscentralerna efter förhandlingar med länsstyrelserna.

I kommissionen bör finnas företrädare åtminstone för länsstyrelsen, andra arbetskrafts- och näringscentraler i regionen, förbundet på landskapsnivå, de största kommuner som tar emot invandrare i regionen, medborgarorganisationerna samt vid behov och i mån av möjlighet andra regionala instanser. Bestämmelser om kommissionens tillsättande, sammansättning och uppgifter föreskrivs i övrigt genom förordning av arbetsministeriet.

I enlighet med statsrådets förordning om delegationen för etniska relationer (96/2005) har utöver den riksomfattande delegationen inrättats tre regionala delegationer för etniska relationer. Delegationerna har inrättats vid Norra Karelen, Norra Österbottens och Egentliga Finlands arbetskrafts- och näringscentraler. Det mest ändamålsenliga vore att kommissionen för invandrarfrågor och delegationen för etniska relationer kunde utgöra en gemensam förhandlingsorganisation åtminstone på de nämnda tre arbetskrafts- och

näringscentralernas område.

6 c §. Arbetskraftsbyråns uppgifter. Paragrafens första moment motsvarar i huvudsak 6 § 4 mom. i integrationslagen, dock så att arbetskraftsbyråns uppgifter föreslås bli preciserade. Arbetskraftsbyrån skall svara för främjandet och stödjandet av invandrades integration med arbetskraftspolitiska åtgärder samt annan arbetskraftsservice och sköta de övriga uppgifter som ges den i denna lag. Detta innebär bl.a. samarbete i olika sammanhang med kommunen och andra aktörer.

Invandrarernas integration stöds centralt med hjälp av utbildning. Den arbetskraftspolitiska utbildningen är främst förberedande utbildning och om utbildningen avtalas som ett led i integrationsplanen. En speciell målgrupp för utbildningen är icke läs- och skrivkunniga invandrare eller invandrare med bristfällig grundutbildning. En del av den förberedande utbildningen riktas speciellt till nämnda målgrupp, och enligt förklaringen till statens budgetproposition för 2006 beräknas man kunna använda en del av anslaget för förberedande utbildning till integrationsutbildning för icke läs- och skrivkunniga.

I 2 mom. föreslås att arbetskraftsbyrån kan anvisa invandraren till myndigheten i den kommun som bäst förefaller kunna hjälpa invandraren då det är fråga om en invandrare som t.ex. på grund sjukdom, graviditet, ålder eller handikapp eller någon motsvarande orsak inte kan delta i arbetskraftspolitiska åtgärder.

Arbetskraftsbyrån och kommunens myndigheter, främst social- och hälsovårdsmyndigheterna, samarbetar kring anvisandet. Samtidigt bör arbetskraftsbyrån informera kommunen och förhandla med kommunen om i vilket skede invandrar- eller integrationsutbildning eller arbetsmarknadsåtgärder kan ordnas för den aktuella personen. Anvisning till kommunen avbryter inte perioden som arbetslös arbetssökande.

En grupp som på grund av sin livssituation skall anvisas till kommunal service är de invandramödrar, som föder mycket snart efter ankomsten till landet och som därför inte har rätt till moderskaps- och föräldrapenning. Modern har inte rätt till ovan avsedda förmåner om hon inte har bott i Finland minst de 180 dagar före den beräknade tidpunkten för

nedkomsten som krävs i sjukförsäkringslagen (1224/2004). Dessa invandramödrar söker sig efter anvisning från kommunen som arbetslösa arbetssökande till Arbetskraftsbyrån, eftersom de behöver arbetsmarknadsstöd för att trygga försörjningen. I praktiken torde de dock inte kunna anvisas Arbetskraftspolitiska åtgärder och arbete genast efter nedkomsten.

Också personer som blivit utsatta för tortyr och annan omänsklig behandling kan i början behöva kommunalt ordnade tjänster och åtgärder samt vägledning, rådgivning och rehabilitering. Likaså bör personer som har fått sjukförsäkringspenning under den 300 dagar långa maximitiden och får ett negativt beslut på sin ansökan om invalidpension eller på grund av att de bott så kort tid i landet inte är berättigade till pension anvisas till kommunala åtgärder.

Kommunen och Arbetskraftsbyrån bör tillsammans sörja för att invandraren har möjlighet att fortlöpande delta i åtgärder som främjar integration under den tid som han har rätt till en integrationsplan. Det centrala är att kommunen och Arbetskraftsbyrån och de övriga ansvariga kommer överens om att invandraren anvisas så att tjänsterna och åtgärderna kan utnyttjas till fullo.

I 3 mom. betonas ytterligare Arbetskraftsbyråns skyldighet att samarbeta med kommunen. Integrationsfrämjande och integration är ett mångfasetterat och långt händelseförlopp, som även förutsätter att myndigheterna är flexibla och har ett arbetsgrepp som passar invandrarens helhetsituation samt samarbetar.

6 d §. Kommunens uppgifter. Det föreslås att gällande 6 § 3 mom. överförs som första moment i denna paragraf. Momentet föreslås bli förtydligat så att kommunens ansvar även enligt lagens formulering skall gälla också planering, utveckling och uppföljning av åtgärder som främjar integration. Grunden för kommunens allmänna ansvar skall liksom i gällande lag vara att i Finland svarar kommunen för att ordna basservice och utkomststöd också för invandrarna i egenskap av kommuninvånare.

Kommunens samordningsansvar innebär samordning av olika instansers åtgärder, tjänster och verksamheter så att de åtgärder och tjänster som främjar och stöder integra-

tion är högklassiga och produceras och används effektivt. Med tjänster avses även utbildning. Målet är att produktionen, utbudet och även användningen av tjänster skall vara ekonomisk, effektiv och ge resultat. Olika instanser skall samordna sina tjänster och åtgärder vad gäller innehåll och ekonomi samt tidpunkt.

Enligt 2 mom. skall kommunen i synnerhet sörja för att det ordnas åtgärder och tjänster som främjar integrationen för invandrare som får utkomststöd och som enligt 2 a § i lagen om utkomststöd inte kan vara skyldiga att anmäla sig som arbetslösa arbetssökande på grund av sin livssituation eller ålder, dvs. barn, unga, personer som vårdar barn hemma, handikappade, sjuka och äldre invandrare. Likaså bör kommunen sörja för de invandrare som Arbetskraftsbyrån på basis av 6 c § i den föreslagna lagen anvisar till kommunens åtgärder.

Grunden för samarbetet mellan kommunen och Arbetskraftsbyrån är att integrationens effektivitet och kontinuitet skall tryggas. Detta innebär att i synnerhet kommunen, men i samarbete med Arbetskraftsbyrån, skall bereda sig på att invandrare skall kunna erbjudas studier i finska eller svenska och praktik eller deltagande i medborgarorganisationers verksamhet eller någon annan motsvarande verksamhet några timmar i veckan i situationer då Arbetskraftspolitiska åtgärder inte kan erbjudas.

Kommunen skall givetvis informera invandrarna om både sina egna tjänster, Arbetskraftsbyråns tjänster och andra serviceproducenters tjänster.

7 §. Åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration. I 1 mom. föreslås att i syfte att precisera integrationens innehåll skrivs in en förteckning över åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration. Avsikten är inte att förteckningen skall vara uttömmande, utan riktgivande i fråga om saker som åtminstone måste beaktas både när program för integrationsfrämjande och integrationsplaner görs upp och verkställs. I integrationsplanen skrivs åtgärder in utgående från invandrarens personliga behov.

Vägledning, rådgivning, information och samtidigt introduktion till samhällsliv kräver flexibilitet både i fråga om form och metoder

samt anpassning till behoven bland invandrare som kommer från mycket olika kulturer och språkgrupper. Behovet av vägledning och rådgivning är stort för alla invandrargrupper. En stor del av vägledningen och rådgivningen består av saker som hör till det vardagliga livet med beaktande av varje invandrades livssituation och behov. Med introduktion till det finländska samhället och samhällslivet avses bl.a. klarläggande av rättigheter och skyldigheter, t.ex. av principerna i familje- och barnlagstiftningen samt för jämlikhet och likställdhet, information om samhälle och historia samt kommunala tjänster, socialskydd, studiemöjligheter och samsättningsmöjligheter.

En av de viktigaste faktorer som främjar invandrades integration, om inte den viktigaste, är att de lär sig finska eller svenska. Därför är det av yttersta vikt att språkundervisning och språkanvändningssituationer planeras och ordnas.

Med åtgärder som kan jämföras med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och arbetsmarknadsåtgärder avses integrationsutbildning och praktik som ordnas av kommunen samt även åtgärder som invandraren söker sig till på eget initiativ. Beslut om att jämställa åtgärderna med arbetskraftspolitisk utbildning i 6 kap. 1 § och arbetsmarknadsåtgärderna i 8 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice fattas av arbetskraftsbyrån.

Det uppskattas att ca 10 procent av de vuxna som tagits till Finland som kvotflyktingar är analfabeter eller personer som fått mycket lite utbildning. Läs- och skrivkunighet och en viss mängd grundläggande utbildning är nödvändiga förutsättningar för att invandraren skall få sysselsättning och klara sig även i det vardagliga livet. Därför skall den kommun där ovan nämnda personer placeras eller bosätter sig tillsammans med arbetskraftsbyrån snart efter ankomsten till landet reda ut hur deras undervisning skall ordnas.

Att sörja för barns och ungas undervisning och utbildning är mycket väsentligt ur integrationssynvinkel. Detta gäller i synnerhet barn och unga som flyttar till Finland när de är i grundskoleåldern eller då de redan passerat den.

Med tolkning avses yrkesmässig tolkning. Om invandraren inte kan finska eller svens-

ka, behöver han hjälp av yrkesskicklig tolkning i många saker. Som exempel kan nämnas hälso- och sjukvårdsservice, socialservice och barnskydd. I synnerhet skall det sörjas för att barnen inte måste tolka sina föräldrar.

Skyldigheten enligt 26 § i förvaltningslagen (434/2003) att tolka och översätta gäller även invandrarspråk. I förvaltningslagen är det inte fråga om officiell tolkning. Termerna tolkning och översättning som använts i lagen syftar på en smidig skötsel av ärenden. Myndigheten kan sköta tolkningen själv eller anlita utomstående hjälp. Tolkning och översättning förutsätter inte att det görs på vederbörandes modersmål. Det kan göras på det språk som vederbörande kan konstatera är tillräckligt förståeligt med hänsyn till sakens natur.

Med främjande av jämlikhet i paragrafens 1 mom. 7 punkt avses både främjande av jämlikheten mellan kvinnor och män men också främjande av etnisk, ekonomisk och jämlikhet i arbetslivet. Syftet med lagen om likabehandling är att främja och trygga likabehandling samt att effektivisera rättsskyddet för den som utsätts för diskriminering i sådana diskrimineringsituationer som hör till lagens tillämpningsområde. Enligt detaljmotiveringen till lagen kan den likabehandlingsplan som avses i lagen utgöra en del av programmet för integrationsfrämjande. Skyldigheten att utarbeta en likabehandlingsplan gäller bl.a. alla kommuner och en stor del av samkommunerna.

Främjandet av invandrarnas jämlikhet kan ha vissa särdrag, som därför skall tas upp i programmet för integrationsfrämjande. I många länder är kvinnornas juridiska och verkliga ställning avsevärt mycket sämre än männens. Kulturen i avgångslandet kan binda kvinnorna vid hemmet. De kan ha svårt att få "tillstånd" att delta i en språkkurs eller söka sig till arbetslivet. Släkten och familjemedlemmarna kan pressa dem till ett visst slags beteende och utestänga dem från samhällslivet. Kulturtraditionen är stark. Det är svårt för kvinnorna att bryta sig ut ur traditionerna.

Med beaktandet av specialbehov avses t.ex. att identifiera kulturskillnader och beakta dem vid anordnandet av tjänster. I central ställning är social- och hälsovårdstjänster, i synnerhet i början av invandringen. För när-

varande finns det brister i synnerhet när det gäller att ordna mentalvårdstjänster på invandrarens eget språk, identifiera och möta barnskyddsbehov i rätt tid, ordna rehabilitering samt lämpliga åtgärder som främjar och stöder äldre personers integration. Främjandet och stödjandet av integration bör integreras i alla relevanta delområden. T.ex. undervisning och utbildning är utöver social- och hälsovårdstjänster i nyckelställning när det gäller att samordna kulturella sedvänjor och föreställningar.

Bland invandrarna finns grupper och individer som på grund av sin livssituation är i behov av effektiviserade tjänster och åtgärder. Behovet av särskilt stöd beror på många orsaker, såsom ålder eller handikapp, tortyr, flyktingskap eller analfabetism. T.ex. ett 18-årigt invandrabarn utan vårdnadshavare behöver ännu kommunalt ordnat särskilt stöd för att få ordning på sitt liv. Detta stöd kan ges som eftervård enligt barnskyddslagen (683/1983) eller som andra motsvarande åtgärder.

Med andra åtgärder som främjar och stöder invandrarens möjligheter att delta i samhällets ekonomiska, sociala och politiska liv avses bl.a. fritidsservice, biblioteksservice, stöd till föreningar, att ordna lokaler där invandrarna kan träffas, att anvisa till medborgarverksamhet samt vänservice. I dessa åtgärder ingår likaså att uppmuntra invandrarna att bilda egna studiecirklar och använda audiovisuella läromedel. Målet är att stärka umgänget mellan majoritetsbefolkningen och invandrarna.

Barnets bästa bör beaktas enligt integreringsprincipen när integration planeras och verkställs. Den bör vara en del av vägledningen, informationen, rådgivningen och introduktionen till samhället och samhällslivet samt bör beaktas när tjänster och åtgärder ordnas och verkställs.

7 a §. Program för integrationsfrämjande. Det föreslås att paragrafen preciseras i fråga om innehållet i programmet för integrationsfrämjande och myndighetsansvar. För det första bör åtminstone anordnandet av sådana åtgärder och tjänster som avses i 7 § tas upp i programmet. Likaså bör nödvändigheten av att beakta invandrarernas behov i alla tjänster som riktar sig till dem tas upp. Målet är att

programmet skall innehålla åtgärder och tjänster, vilka instanser som ansvarar för att de ordnas, målgrupperna för åtgärderna samt tillgängliga medel och resurser. Programmet bör göras realistiskt och konkret. Som sådant skulle det ge bättre stöd för utarbetandet av individuella integrationsplaner för invandrarna och samtidigt stödja alla invandrarers integration, främja växelverkan med majoritetsbefolkningen och dra nytta av mötet mellan olika kulturer.

Utarbetandet av programmet för integrationsfrämjande bör vara en fortgående process. Programmet ändras och kompletteras på basis av disponibla resurser samt uppföljningsuppgifter och behov. Uppnåendet av de mål som ingår i planen samt åtgärdernas kvalitet och effekter skall också utvärderas fortgående. Målet är att fullmäktige skall svara för programmets innehåll samt dess utvärdering och utveckling.

Enligt 2 mom. skall kommunen svara för programmet för integrationsfrämjande och för att det görs upp. Kommunens uppgift skall vara att sammankalla andra instanser som är centrala med avseende på integrationsfrämjande och integration, såsom Arbetskraftsbyråerna. I synnerhet bildningsväsendets andel bör ökas vid både utarbetandet och verkställigheten av programmen. Detta innebär också att organisationer för fritt bildningsarbete och undervisningen utnyttjas.

De formella förutsättningarna för att höra invandrare och andra instanser som avses i bestämmelsen uppfylls av att ett diskussionsmöte ordnas eller utlåtanden begärs från de lokala instanser som kan antas vara intresserade av saken. Ett mål för hörandet skall dock vara att få olika instanser att intressera sig för invandrarers integration. Medborgarorganisationer samt arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer kan på ett betydande sätt påverka anordnandet av åtgärder och främjandet av goda etniska relationer. Invandrarernas deltagande i planering, genomförande och uppföljning av mål och åtgärder som gäller integration stöder deras integration i synnerhet på lokal nivå. I synnerhet bör lokala företagare och arbetsgivare involveras med tanke på invandrarernas sysselsättning.

Med effektivitet i 3 mom. avses att det för invandrarna bör ordnas faktiska möjligheter

att förvärva språkkunskaper och sätta sig in i samhället med sysselsättning, vidarestudier eller att annars kunna ordna sitt liv självständigt som mål. Åtgärderna och tjänsterna bör trygga möjligheten att nå färdighetsnivå tre i allmän språkexamen, grundkunskaper om det finländska samhället: de grundläggande fri- och rättigheterna och skyldigheterna och möjligheterna att delta samt tillräckliga kunskaper och färdigheter för studier, jobbsökande och sysselsättning.

I rätt tid avser främst att invandraren bör få tillgång till åtgärder och tjänster så snart som möjligt efter ankomsten till landet.

8 §. *Ersättning för kostnader som orsakas av flygtingar.* Nummerhänvisningen i pragrafens 1 mom. korrigeras till att motsvara lagförslaget.

10 §. *Integrationsplan.* I 1 mom. föreskrivs om invandrarens individuella integrationsplan som utarbetas på basis av individuella behov och består av sådana åtgärder och tjänster, arbetskraftstjänster samt annat stöd för integrationen av invandrare som avses i 7 §. I gällande lag föreskrivs i 10 § om rätten till integrationsplan och i 11 § om integrationsplanen. Syftet är att göra paragraferna om integrationsplanen klarare.

I det föreslagna 10 § 1 mom. betonas integrationsplanens individuella karaktär. Den bör göras upp utgående från den aktuella invandrarens personliga förutsättningar och behov. I olika invandrarplaner betonas olika saker beroende på tidigare utbildning, arbetserfarenhet, ålder, hälsotillstånd samt andra personliga förhållanden.

Individuell karaktär avser bl.a. att invandrarens personliga önskemål, behov och förutsättningar skall beaktas, behovet av ekonomiskt stöd, rättigheter och sådana omständigheter som han eller hans familj vill hålla hemliga. Introduktionen till integrationsplanen och utarbetandet av planen kan inledas med gruppbetonade samlingar. Till en början kan integrationsplanen trots sin individuella karaktär ha samma innehåll för många personer. Planen fungerar då som ett dagligt schema. Introduktion till samhället, studier i finska eller svenska kan inledas genom tillhandahållandet av gruppbetonade samlingar, audiovisuell undervisning och lämpliga läromedel, material på invandrarens eget språk

för orientering och introduktion i samhället och gemensamma träffar. Även ovan beskrivna åtgärder kan jämföras med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller arbetsmarknadsåtgärder under de förutsättningar som avses i 10 § 3 mom. i den föreslagna lagen.

Utöver den individuella karaktären bör en eventuell familjs behov också beaktas i integrationsplanen. Behoven i invandrarens familj kan gälla bl.a. att ordna vård av barn, barnens skolgång, vård av och omsorg om eventuellt sjuka och handikappade familjemedlemmar och boendearrangemang. I synnerhet för barn och unga är myndigheternas engagemang i anordnandet av åtgärder som främjar integration avgörande. I myndigheternas uppgifter ingår också att stödja föräldrarna till barn och unga i fostringsuppgiften samt barn och unga så att de klarar av skolgången och studierna.

Enligt 2 mom. kan integrationsplanen innehålla även grundstudier och yrkesskolstudier, gymnasiestudier, utbildning som leder till en yrkeshögskole- eller universitetsexamen samt fortbildning och vidareutbildning. En del av ovan avsedda utbildning kan jämföras med arbetskraftspolitisk utbildning om målen för utbildningen är de samma som målen för arbetskraftspolitisk utbildning, om vilka föreskrivs i 6 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice och i 18 § 2 och 3 mom. i statsrådets förordning om offentlig arbetskrafts service (1344/2002) som utfärdats på basis av den.

I integrationsplanen hänför sig invandrarens yrkeshögskole- och universitetsstudier främst till att komplettera en redan avlagd examen (inom t.ex. hälsovård, farmaci, biosektorn, ingenjörsektorn, undervisning, informationsarbete, kulturarbete) så att invandraren kan få den formella kompetens som krävs för att utöva sitt yrke i Finland. Likaså kan invandraren behöva undervisning i behärskaandet av sådana kunskaper och färdigheter som är nödvändiga i Finland även om han har formell kompetens.

Som 3 mom. föreslås gällande 11 § 3 mom. Till momentet fogas en hänvisning även till det föreslagna 2 mom. Dessutom kan närmare bestämmelser om jämförelsen med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning enligt momentet utfärdas genom förordning av

statsrådet.

Jämställandet med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning avser ett individuellt beslut om att den aktuella studerande har rätt att få arbetsmarknadsstöd och ersättningar för uppehälle medan han deltar i den aktuella åtgärden. Däremot måste studeranden själv betala eventuella avgifter för läroanstaltens undervisning och andra studieutgifter.

I princip skall förutsättningen för jämställande i fråga om personer som avlagt högskoleexamen vara utbildningsstyrelsens eller någon annan behörig myndighets beslut om jämställande av en utomlands avlagd examen och tilläggstudier som behövs för kompetens i Finland. Rätt att utöva ett yrke söks hos den myndighet som även i övrigt beviljar rätt att utöva det aktuella yrket i Finland. När det gäller hälso- och sjukvårdsyrken beviljas tillstånd till yrkesutövning och legalisering av rättsskyddscentralen för hälsovården (TEO). Högskolor och universitet beslutar om vilka kompletterande studier som krävs av de studerande.

11 §. Rätt till integrationsplan. Rätt till integrationsplan har fortfarande en invandrare som är bosatt i Finland och anmäler sig som arbetslös arbetssökande. Enligt formuleringen skall rätten till integrationsplan gälla också sådana arbetslösa arbetssökande som har rätt till arbetslöshetsdagpenning, dvs. grunddagpenning eller inkomstrelaterad dagpenning. Rätten till integrationsplan skulle dock inte utvidga de åtgärder som står till buds för personer som får arbetslöshetsdagpenning. De kan inte på basis av 10 § 3 mom. anvisas till utbildning som kan jämföras med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller åtgärder som kan jämföras med arbetsmarknadsåtgärder. Jämställandet är inte möjligt därför att arbetslöshetsdagpenningen inte kan användas så smidigt till att stödja integrationen som arbetsmarknadsstödet.

Enligt 1 mom. har även en invandrare som får utkomststöd enligt lagen om utkomststöd rätt till en integrationsplan. Enligt gällande 10 § 1 mom. har den som ansöker om utkomststöd enligt lagen om utkomststöd rätt till en integrationsplan. I praktiken har lagen tolkats så som nu föreslås, dvs. att en invandrare, vars försörjning under en lång tid är beroende av utkomststöd har rätt till en integra-

tionsplan.

Rätt till integrationsplan innebär rätt att kunna förhandla med arbetskraftsbyrån och en kommunal tjänsteman om hur och i vilka av de åtgärder som nämns i 7 § och andra åtgärder som främjar invandrarens integration invandraren kan delta och hur hans integration på annat sätt kan främjas och stödjas. Invandraren har dock inte subjektiv rätt till åtgärder eller tjänster om inte denna rätt uppstår på basis av annan lagstiftning. Invandraren skall anvisas till en åtgärd eller tjänst eller till arbetskraftspolitisk utbildning och arbetsmarknadsåtgärder inom ramen för de disponibla resurserna.

Möjligheten att få tillgång till åtgärder som kan jämföras med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller arbetsmarknadsåtgärder beror på hur dessa åtgärder kan fås antingen från kommunen eller tredje sektorn. Även utbildning eller praktik eller någon annan åtgärd som kan jämföras med dessa och som invandraren själv söker sig till kan jämföras med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller en arbetsmarknadsåtgärd.

Målet är att var och en som har rätt till integrationsplan skall garanteras en möjlighet att delta även i åtgärder och tjänster som främjar och stöder invandrarens integration.

Utgångspunkten är att barn och unga skall beaktas i föräldrarnas integrationsplan. En del av barnen och i synnerhet de unga skulle dock ha nytta av en egen integrationsplan. Enligt lagen om utkomststöd är utkomststödet familjespecifikt. Om hela familjens försörjning är beroende av utkomststödet, betraktas varje familjemedlem som mottagare av utkomststöd. Rätten till integrationsplan i enlighet med momentets ordalydelse gäller alltså varje familjemedlem. För barnens del beror det i praktiken på föräldrarna, andra vårdnadshavare eller barnets företrädare om rätten bli utnyttjad.

I 2 mom. föreskrivs om att en integrationsplan skall erbjudas sådana invandrare under 18 år som inte får denna rätt enligt 1 mom. Målet är att stödja barns och unga invandrarers integration även i sådana situationer då de eller deras vårdnadshavare inte behöver utkomststöd eller arbetsmarknadsstöd. Eftersom alla barn eller unga inte behöver en egen plan, stöds barnets eller den ungas integra-

tion med en integrationsplan, om barnet själv eller föräldrarna begär det eller kommunens myndigheter anser att barnet har nytta av de tjänster och åtgärder som avtalas i integrationsplanen. Barnets eller den ungas behov av stöd torde oftast framgå i skolan eller daghemmet samt när socialsektorns eller hälso- och sjukvårdstjänster anlitas. I regel integreras barn och unga snabbare och lättare än sina föräldrar. Å andra sidan kan i synnerhet ungdomar som i slutet av läropliktsåldern flyttat till Finland ha ganska stora anpassningsproblem. Förutom stöd för studierna kan de behöva t.ex. barnskyddsåtgärder och även eftervård inom barnskyddet. Avtal om nödvändiga åtgärder kan ingås i integrationsplanen.

Bestämmelser om undervisning för barn och unga invandrare utfärdas i lagen om grundläggande utbildning, förordningen om grundläggande utbildning, lagen om yrkesutbildning och förordningen om barndagvård. Paragraf 16 § i grundlagen, kulturella rättigheter, enligt vilken alla har rätt till avgiftsfri grundläggande utbildning är en förpliktande bestämmelse och skall således beaktas när integrationsplanen utarbetas.

I 3 mom. föreslås, liksom även i gällande lag, att rätten till integrationsplan skall vara tre år från det att invandrarens första hemkommun registerfördes i befolkningsdatasystemet. Den tid personen har rätt till en plan kan dock förlängas, om det är nödvändigt för förvärvande av läs- och skrivkunnsighet eller fullgörande av baskursen eller av någon annan grundad anledning. En annan grundad anledning till en förlängning av den tid som berättigar till plan kan vara vid vilken ålder invandraren kom till landet, behov som orsakas av barnskyddsåtgärder eller handikapp eller sjukdom. Som en annan grundad anledning kan dessutom anses tid som motsvarar moderskaps- eller faderskapsledighet också i de fall då den aktuella personen inte enligt lagstiftningen har rätt till moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning.

Det föreslås att tiden på tre år även förlängs med den tid invandraren inte har rätt till arbetsmarknadsstöd enligt 3 kap. 4 § 3 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om invandraren har rätt att få moderskaps-, sär-

skild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen eller har beviljats ledighet på grund av graviditet och nedkomst eller vård av barn eller får specialvårdspenning. En förlängning av den tid som berättigar till integrationsplan förlänger även den tid för integrationsstödet som avses i 12 § i integrationslagen.

Huvudregeln skall dock vara att åtgärder som i enlighet med denna lag stöder och främjar integration skall koncentreras till de tre första åren. Därefter skall invandrarernas integration stödas genom tillräckliga stödåtgärder inom ramen för det allmänna service-systemet. Enligt utredningar verkar integrationens framgång bero t.o.m. mera på hur snart den inleds än på hur lång tid som används till den.

11 a §. Utarbetande av integrationsplan. Enligt paragrafen skall huvudregeln vara att invandraren, arbetskraftsbyrån och kommunen tillsammans gör upp en integrationsplan. Syftet med samarbetet är att alla familjemedlemmars behov skall beaktas och behoven samordnas även om planen egentligen är individuell. Behovet av samarbete vid utarbetandet stöds också av att en mycket stor del av dem som är berättigade till en integrationsplan först omfattas av kommunens service och först sedan blir kunder hos arbetskraftsbyrån. Ett samarbete mellan kommunen och arbetskraftsmyndigheterna krävs i synnerhet när familjernas behov skall beaktas i integrationsplaner. Behovet av samarbete ökas också av att arbetskraftsbyrån med stöd av 6 c § 2 mom. anvisar vissa invandrare till den myndighet i kommunen som är ansvarig för invandrarers integration.

Planen kan dock göras upp i samarbete mellan invandraren och arbetskraftsbyrån, om invandraren endast har behov av bättre sysselsättningsförutsättningar och språkinläring. På motsvarande sätt kan en invandrare, som omfattas av kommunens åtgärder och tjänster som stöder integrationen, göra upp planen tillsammans med kommunen.

När planen görs upp informeras invandraren om varje myndighets ansvar för planen och därtill anknutna åtgärder och om invandrarrens rättigheter och skyldigheter. Barns och ungas skyldighet hänför sig till att fullgöra läroplikten. Skyldigheterna för andra invand-

rare än sådana som är arbetslösa arbetssökande formas på basis av deras egna förbindelser. Kommunen och staten kan enligt lagstiftningen varken använda tilläggsförmåner eller sanktioner, om en person inte kan anvisas som kund hos Arbetskraftsbyrån. Detta gäller också unga under 17 år som har fullgjort sin läroplikt.

En integrationsplan bör utarbetas så snart som möjligt efter ankomsten till Finland, om en person ansöker om utkomststöd eller anmäler sig som arbetslös arbetssökande. I dessa fall är det redan från början klart att invandraren behöver stöd för sin integration och sysselsättning. Ju snabbare invandraren får del av åtgärder som främjar och stöder integrationen, desto förmånligare är det för samhället och invandraren själv. Därför skall planen enligt 4 mom. göras upp senast då kunden varit arbetslös eller fått utkomststöd i två månader eller det har gått två månader från det att utarbetandet av en integrationsplan begärdes. Integrationsplanen är en process som utvecklas och kompletteras småningom. Planen kompletteras och ändras efter behov. Invandraren bör få tillgång till utbildning eller åtgärder som främjar integration inom en månad efter det att planen gjordes upp.

11 b §. Ändringar i integrationsplanen, planens varaktighet och avbrott i planen. Genomförandet av integrationsplanen bör följas upp och utvärderas i samarbete mellan invandraren och myndigheterna och vid behov skall den ändras så att den motsvarar förändrade förhållanden eller mål. Invandraren och kommunen eller Arbetskraftsbyrån förhandlar om integrationsplanens varaktighet, ändringar i planen och om fortsättningen på en avbruten plan.

Beslut om ändringar i planen, dess varaktighet och avbrott i planen fattas av Arbetskraftsbyrån i fråga om en invandrare som är dess kund på basis av detta lagförslag, lagen om offentlig Arbetskraftsservice och lagen om utkomtskydd för arbetslösa. Ett avbrott i planen kan bli aktuellt i situationer då invandraren blir sysselsatt eller påbörjar heldidsstudier som leder till en examen. I praktiken hänför sig avbrotten till att invandraren flyttar över från arbetsmarknadsstödet till annat socialskydd eller försörjer sig på annat

sätt. Invandraren är inte giltigt bunden till planen, om han inte har rätt till arbetsmarknadsstöd.

En invandrare som inte är arbetslös arbetssökande utan lever på utkomststöd är i praktiken inte skyldig att göra upp en plan och följa den. Om en plan enligt 11 a § 2 mom. gjorts upp med en sådan invandrare, kan kommunen fatta ett sådant beslut som avses i 2 mom. Beslutet bör bygga på en ömsesidig bedömning av att invandraren i praktiken inte följer sin plan i en sådan utsträckning att det skulle vara befogat att fortsätta den.

Som 3 mom. överförs gällande 10 § 4 mom. med ändrade momenthänvisningar. Bestämmelsen gäller fortsättningen på en avbruten plan.

12 §. Integrationsstöd. Förlängning av den tid som berättigar till en integrationsplan skall även förlänga den tid under vilken invandraren får integrationsstöd enligt 12 § i integrationslagen.

22 §. Utkomststöd. Till paragrafen föreslås bli fogat ett nytt 5 mom. Bestämmelser om ersättning för asylsökandes kostnader för återresa utfärdas för närvarande i förordningen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande (511/1999). Eftersom det i bestämmelsen är fråga om individens rätt, föreslås att den tas in på lagnivå. Själva bestämmelsen har haft nästan samma innehåll sedan 1992. I praktiken har kostnaderna för återresa på basis av denna bestämmelse betalats för vissa grupper och i ett fåtal enskilda fall. Det anses att invandraren avlägsnar sig frivilligt ur landet när personen på eget initiativ kan avlägsna sig ur landet utan följeslagare som övervakar avlägsnandet ur landet.

Enligt gällande förordning kan kostnaderna för återresa för en person som tagit tillbaka sin asylansökan ersättas av synnerligen välgående skäl. Vidare betalas resekostnaderna enligt det billigaste resesättet. Ovan avsedda meningar föreslås inte bli intagna på lagnivå. Också en person som återtagit sin ansökan kan behöva utkomststöd för sin återresa. Avlägsnandet ur landet har verkningar om vilka den som avlägsnar sig bör bli informerad. Till dessa kan höra bl.a. inreseförbud, förändringar i hemlandets situation, researrangemang, transitbyten inom EU.

Bringandet av bestämmelsen till lagnivå bedöms inte just ha några kostnadsverkningar.

44 §. Besvärshänvisning. Nummerhänvisningen i paragrafens 1 mom. korrigeras så att den motsvarar lagförslaget.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2006.

3. Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

Enligt 21 § i grundlagen, rättsskydd, har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan.

Det finns skäl att granska vissa bestämmelser i den föreslagna lagen mot bakgrunden av ovan nämnda bestämmelse i grundlagen.

Integrationsplanen kan karaktäriseras som en förvaltningsåtgärd som anknyter till anordnandet av åtgärder som främjar och stöder invandrades integration. Att integrationsplanen görs upp i samarbete mellan invandraren och myndigheterna ger inte invandraren i sig omedelbar rätt till åtgärder eller ekonomiska stöd eller bidrag. Anordnandet av åtgärder och tjänster är i sista hand beroende av myndigheternas disponibla resurser och andra möjligheter. Därför är inte integrationsplanen ett sådant myndighetsbeslut som skulle ha direkta rättsverkningar för invandrarens ställning. Integrationsplanen jämförs med en jobbsökarplan, som man inte heller kan söka ändring i genom besvär.

De beslut som är förpliktande för invandraren i samband med integrationsplanen gäller beviljande eller förvägrande av arbetsmarknadsstöd. I dessa beslut som är förpliktande

för invandraren söks ändring enligt bestämmelserna i 12 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002). I anslutning till en ansökan om ändring i en förmån avgörs om invandraren skall anvisas till arbetskraftspolitiska åtgärder och åtgärder som kan jämföras med dem. Om arbetsmarknadsstödet förvägras, förvägras samtidigt möjligheten att delta i arbetskraftspolitiska åtgärder eller åtgärder som kan jämföras med dem och även ersättning för uppehälle. Detsamma gäller det rättsskydd för ändring i planen, planens varaktighet och avbrott i planen som föreslås i 11 b § i lagförslaget. Därför är det inte nödvändigt att särskilt söka ändring i ett beslut om anvisning till en åtgärd.

För vuxna invandrare som inte ingår i arbetskraften ställer lagförslaget inga skyldigheter. För deras del är det frivilligt att göra upp en integrationsplan och delta i verksamheten. Å andra sidan hänger det på kommunen och de övriga aktörerna att ordna åtgärder som främjar integration. Därför har inte denna grupp något direkt behov av rättsskydd när det gäller tillämpningen av detta lagförslag. De har möjlighet att överklaga hos länsstyrelsen eller föra ärendet som förvaltnings tvist till förvaltningsdomstolen.

Grundlagsutskottet har gett ett utlåtande (GrUU 20/1998) om den regeringsproposition som gäller den lag som nu föreslås bli ändrad. Det lagförslag som nu avläts till Riksdagen strider inte mot ovan nämnda utlåtande av grundlagsutskottet.

På basis av ovanstående kan lagförslaget enligt regeringen behandlas i normal lagstiftningsordning enligt 72 § i grundlagen. Eftersom det ändå är lagstiftning som har ett nära sakligt samband med grundlagen som föreslås i propositionen, anser regeringen det önskvärt att ett riksdagen begär grundlagsutskottets utlåtande om lagstiftningsordningen.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 9 april 1999 om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) 6 § 4 mom. och 20 §,
ändras 2 § 2 punkten, 3 § 1 mom. rubriken för 6 § samt 6 § 2 och 3 mom., 7, 8, 10, 11 § och 44 § 1 mom.,
 av dem 2 § 2 punkten och 8 § sådan den lyder i lag 362/2005, 6 § 2 mom. i lag 118/2002, 7 § sådana den lyder delvis ändrad sistnämnda lag och lag 1292/2002 samt 10 § och 11 § sådana de lyder delvis ändrade i sistnämnda lag samt
fogas till lagen nya 6 b—6 d, 7 a, 11 a och 11 b § samt till 12 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1292/2002 12 § ett nytt 4 mom. och till 22 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 118/2002 ett nytt 5 mom. som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

2) integrationsfrämjande av myndigheterna ordnade åtgärder, resurser och tjänster för främjande och stödjande av integration samt beaktande av invandrares behov vid planering och anordnande av andra tjänster och åtgärder i samhället,

3 §

Tillämpningsområde

De integrationsfrämjande och stödjande åtgärderna och tjänsterna kan omfatta personer som har flyttat till Finland och som i Finland har en hemkommun som avses i lagen om hemkommun (201/1994).

6 §

Arbetsministeriets uppgifter

I anslutning till arbetsministeriet verkar delegationen för integrationsfrämjande och mottagande av asylsökande. Delegationen planerar, utvecklar och samordnar integrationen av invandrare och mottagandet av asylsökande samt av personer som får tillfälligt skydd.

Bestämmelser om delegationens tillsättande, uppgifter och sammansättning utfärdas i övrigt genom förordning av statsrådet.

6 b §

Arbetskrafts- och näringscentralens och länsstyrelsens uppgifter

Arbetskrafts- och näringscentralen skall under arbetsministeriets ledning och övervakning planera, styra och följa den regiona-

la samordningen av invandrades integration, mottagandet av asylsökande och av personer som får tillfälligt skydd samt sköta de övriga uppgifter som bestäms särskilt.

Länsstyrelsen deltar i fråga om ärenden som hör till dess verksamhetsområde i planeringen, styrningen och övervakningen av åtgärder och tjänster som främjar och stöder invandrades integration samt sörjer för att invandrarnas behov beaktas vid planeringen och anordnandet av andra tjänster och åtgärder som hör till länsstyrelsens verksamhetsområde.

Till stöd för arbetskrafts- och näringscentralen kan inrättas en kommission för invandrarfrågor. Kommissionen har till uppgift att utveckla och planera integrationen av invandrare, sköta andra invandrarfrågor samt arbeta för etnisk jämlikhet och goda etniska relationer.

Arbetskrafts- och näringscentralen fattar beslut om inrättandet av en kommission för invandrarfrågor och om dess verksamhetsområde efter överläggning med länsstyrelse. Arbetskrafts- och näringscentraler utser ledamöterna i kommissionen. Bestämmelser om kommissionens sammansättning och uppgifter utfärdas i övrigt genom förordning av arbetsministeriet.

6 c §

Arbetskraftsbyråns uppgifter

Arbetskraftsbyrån svarar tillsammans med arbetskrafts- och näringscentralen för att arbetskraftsservice som främjar och stöder invandrades integration samt undervisning i läs- och skrivkunnighet och grundläggande utbildning ordnas för invandrare som registrerats som arbetssökande samt sköter de övriga uppgifter som anvisas den i denna lag.

Arbetskraftsbyrån skall i samarbete med kommunen anvisa en invandrare som enligt 11 § har rätt att få en integrationsplan till kommunens åtgärder och tjänster, om invandraren på grund av sitt hälsotillstånd eller av en därmed jämförbar orsak inte kan delta i arbetskraftspolitiska åtgärder.

Arbetskraftsbyrån och kommunen samar-

betar vid ordnandet av åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration.

6 d §

Kommunens uppgifter

Kommunen är allmänt ansvarig och samordningsansvarig för utvecklingen, planeringen och uppföljningen av integrationsfrämjandet. Kommunen ordnar åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration för invandrare.

Kommunen sörjer för att en invandrades integration främjas och stöds genom de åtgärder och tjänster som avses i 7 §, om invandraren i egenskap av utkomststödstagare enligt 11 § har rätt till en integrationsplan eller arbetskraftsbyrån med stöd av 6 c § 2 mom. anvisar honom eller henne till kommunens åtgärder och tjänster.

Kommunen samarbetar med arbetskraftsbyrån när det gäller integrationsfrämjande samt informerar invandrare om tjänster som tillhandahålls av arbetskraftsbyrån och andra tjänsteproducenter.

7 §

Åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration

Arbetskraftsbyrån och kommunen kan som åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration ordna

- 1) vägledning, rådgivning och information,
- 2) introduktion i samhälle och samhällsliv,
- 3) undervisning i finska eller svenska,
- 4) åtgärder jämställbara med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och arbetskraftsåtgärder,
- 5) undervisning i läs- och skrivkunnighet samt undervisning som kompletterar den grundläggande utbildningen,
- 6) tolkning,
- 7) åtgärder och tjänster som främjar jämlikhet och likställdhet,
- 8) åtgärder och tjänster som påkallas av specialbehov bland minderåriga invandrare,
- 9) åtgärder och tjänster för grupper som behöver särskilt stöd,

10) andra åtgärder och tjänster som stöder invandrare att på egen hand skaffa sig de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället.

När åtgärder och tjänster ordnas skall hänsyn tas till barnets bästa.

7 a §

Program för integrationsfrämjande

I syfte att främja och stödja invandrades integration utarbetas ett program för integrationsfrämjande. Programmet innehåller en plan för åtgärder, tjänster, resurser, samarbete och ansvar som främjar och stöder integration samt för beaktandet av invandrades behov när andra tjänster och åtgärder i samhället planeras och ordnas. Programmet omfattar också främjande av etnisk jämlikhet och goda etniska relationer och förebyggande av diskriminering.

Kommunen svarar för att programmet för integrationsfrämjande görs upp, verkställs, utvecklas och för att programmets genomförande och verkningar följs upp. Arbetskraftsbyrån och vid behov andra myndigheter skall på initiativ av kommunen delta i utarbetandet och verkställigheten av programmet i fråga om sitt eget verksamhetsområde. Invandrare, i kommunen verksamma medborgarorganisationer, arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer och andra lokala instanser skall höras när programmet för integrationsfrämjande utarbetas och verkställs.

Åtgärderna och tjänsterna planeras så att invandrades integration med hjälp av dem kan främjas och stödjas effektivt och i rätt tid.

8 §

Ersättning för kostnader som orsakas av flyktingar

Om en kommun har utarbetat eller förbinder sig att för invandrare utarbeta ett program för integrationsfrämjande i enlighet med 7 a §, ersätter arbetskrafts- och näringscentralen

kommunen för kostnaderna för mottagandet av flyktingar inom ramen för statsbudgeten.

10 §

Integrationsplan

Integrationsplanen är en personlig plan för invandraren i fråga om de åtgärder och tjänster som avses i 7 § och som främjar och stöder invandrarens möjligheter att inhämta tillräckliga kunskaper i finska eller svenska, andra kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet samt som främjar och stöder invandrarens möjligheter att delta i samhällslivet. I integrationsplanen beaktas också de åtgärder och tjänster som främjar och stöder integrationen av invandrarens familj.

Integrationsplanen kan även inbegripa grundstudier och yrkesinriktade studier, gymnasiestudier, utbildning som leder till yrkeshögskole- och universitetsexamen samt fortbildning och vidareutbildning.

Arbetskraftsbyrån beslutar om de integrationsfrämjande åtgärder enligt 1 och 2 mom. vilka anvisas invandraren specificerat och vilka ordnats av kommunen eller av invandraren på eget initiativ i fråga om den enskilda åtgärden kan jämföras med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning som avses i 6 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) eller med de arbetsmarknadsåtgärder som avses i 8 kap. Närmare bestämmelser om förutsättningarna för jämförande kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §

Rätt till integrationsplan

Rätt till integrationsplan har varje i Finland bosatt invandrare som är arbetslös och i enlighet med 3 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice registrerad i informations-systemet för arbetsförvaltningens kundbetjäning eller som får utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997). Integrationsplanen för invandrare ersätter den jobbsökarplan som avses i 5 kap. 2 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice.

En invandrare under 18 år som inte har rätt till en integrationsplan enligt 1 mom., skall erbjudas uppgörande av en plan, om invandraren själv eller föräldrarna begär det eller om kommunens myndigheter anser att invandraren har nytta av de tjänster och åtgärder som överenskoms i integrationsplanen.

Rätten till integrationsplan varar tre år från det att invandrarens första hemkommun fördes in i befolkningsdatasystemet. Den tid invandraren har rätt till en plan kan förlängas med högst två år, om det är nödvändigt för förvärvande av läs- och skrivkunighet eller fullgörande av lärokursen för den grundläggande utbildningen eller av någon annan grundad anledning. Rätten till en plan förlängs också av den tid invandraren inte har rätt till arbetsmarknadsstöd enligt 3 kap. 4 § 3 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

11 a §

Utarbetande av integrationsplan

Invandraren, kommunen och arbetskraftsbyrån gör tillsammans upp en integrationsplan. Om invandraren inte är i behov av kommunens socialservice, kan invandraren och arbetskraftsbyrån göra upp planen tillsammans.

Om invandraren inte enligt 2 a § i lagen om utkomststöd är skyldig att anmäla sig som arbetslös arbetssökande, gör invandraren och kommunen tillsammans upp planen.

Den myndighet som invandraren gör upp integrationsplanen med skall informera invandraren om det myndighetsansvar som följer av planen och de anknytande åtgärderna samt om invandrarens rättigheter och skyldigheter.

Integrationsplanen skall göras upp senast när klienten har varit arbetslös eller fått utkomststöd utan avbrott i två månader eller när det har gått två månader efter det att den begäran om uppgörandet av en integrationsplan som avses i 11 § 2 mom. framställdes. Målet skall vara att invandraren anvisas till en integrationsfrämjande och stödjande åtgärd inom en månad efter det att planen gjordes upp.

11 b §

Ändringar i integrationsplanen, planens varaktighet och avbrott i planen

Förhandlingar om ändringar i integrationsplanen, dess varaktighet och fortsättande av en avbruten plan förs mellan invandraren och de myndigheter som deltagit i uppgörandet av planen. Planen kan anses avbruten en månad efter det att invandraren har fått stadigvarande sysselsättning i heltidsarbete eller företagsverksamhet eller inlett heltidsstudier som leder till ett yrke eller en examen.

Beslut om ändringar i integrationsplanen för en invandrare som är kund vid Arbetskraftsbyrån, om planens varaktighet och om avbrott i planen fattas dock av Arbetskraftsbyrån och i fråga om en invandrare som avses i 11 a § 2 mom. av kommunen.

Överenskommelse om fortsättande av en avbruten plan för en invandrare som på nytt registreras som arbetslös arbetssökande skall, under de förutsättningar som anges i 11 § 1 och 2 mom., ingås senast en vecka efter det att invandraren har registrerats i informationssystemet för arbetsförvaltningens kundbetjäning.

12 §

Integrationsstöd

Invandraren har rätt till integrationsstöd för samma tid som han eller hon har rätt till en integrationsplan med stöd av 11 § och 11 b §.

22 §

Utkomststöd

Förläggningar kan som utkomststöd bevilja personer som ansökt om asyl i Finland och personer som ansökt om tillfälligt skydd ersättning för kostnaderna för återresan till utgångslandet eller till sitt hemland, om de inte har beviljats uppehållstillstånd eller de återtar sin ansökan och frivilligt avlägsnar sig ur landet.

44 §

Besvärsförbud

kraftsbyrån som avses i 10 § 3 mom. får ändring inte särskilt sökas genom besvär.

I fråga om ordnandet av åtgärder som främjar integration och i ett beslut av arbets-

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 14 oktober 2005

Republikens President**TARJA HALONEN**Arbetsminister *Tarja Filatov*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av lagen om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 9 april 1999 om främjande av invandrares integration samt mottagande av asylsökande (493/1999) 6 § 4 mom. och 20 §,

ändras 2 § 2 punkten, 3 § 1 mom. rubriken för 6 § samt 6 § 2 och 3 mom., 7, 8, 10, 11 § och 44 § 1 mom.,

av dem 2 § 2 punkten och 8 § sådan den lyder i lag 362/2005, 6 § 2 mom. i lag 118/2002, 7 § sådana den lyder delvis ändrad sistnämnda lag och lag 1292/2002 samt 10 § och 11 § sådana de lyder delvis ändrade i sistnämnda lag samt

fogas till lagen nya 6 b—6 d, 7 a, 11 a och 11 b § samt till 12 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 1292/2002 12 § ett nytt 4 mom. och till 22 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 118/2002 ett nytt 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

2) *integrationsfrämjande* av myndigheterna ordnade åtgärder och resurser för främjande av integration

3 §

Tillämpningsområde

De integrationsfrämjande åtgärderna kan omfatta personer som har flyttat till Finland och som i Finland har en hemkommun som avses i lagen om hemkommun (201/1994).

Föreslagen lydelse

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

2) integrationsfrämjande av myndigheterna ordnade åtgärder, *resurser och tjänster för främjande och stödjande av integration samt beaktande av invandrares behov vid planering och anordnande av andra tjänster och åtgärder i samhället,*

3 §

Tillämpningsområde

De intergrationsfrämjande *och stödjande* åtgärderna och *tjänsterna* kan omfatta personer som har flyttat till Finland och som i Finland har en hemkommun som avses i lagen om hemkommun (201/1994).

6 §

Myndigheternas uppgifter

Arbetskrafts- och näringscentralen skall i egenskap av en myndighet som lyder under arbetsministeriet planera, styra och följa integrationsfrämjandet och mottagandet av asylsökande och mottagandet av personer som får tillfälligt skydd samt sköta de övriga uppgifter som bestäms särskilt.

Kommunen är allmänt ansvarig och samordningsansvarig i fråga om integrationsfrämjandet.

Arbetskraftsbyrån svarar tillsammans med arbetskrafts- och näringscentralen för att arbetskraftspolitiska åtgärder och arbetskraftsservice ordnas.

6 §

Arbetsministeriets uppgifter

I anslutning till arbetsministeriet verkar delegationen för integrationsfrämjande och mottagande av asylsökande. Delegationen planerar, utvecklar och samordnar integrationen av invandrare och mottagandet av asylsökande samt av personer som får tillfälligt skydd.

Bestämmelser om delegationens tillsättande, uppgifter och sammansättning utfärdas i övrigt genom förordning av statsrådet. (upphävs 4 mom.)

6 b §

Arbetskrafts- och näringscentralens och länsstyrelsens uppgifter

Arbetskrafts- och näringscentralen skall under arbetsministeriets ledning och övervakning planera, styra och följa den regionala samordningen av invandrades integration, mottagandet av asylsökande och av personer som får tillfälligt skydd samt sköta de övriga uppgifter som bestäms särskilt.

Länsstyrelsen deltar i fråga om ärenden som hör till dess verksamhetsområde i planeringen, styrningen och övervakningen av åtgärder och tjänster som främjar och stöder invandrades integration samt sörjer för att invandrarnas behov beaktas vid planeringen och anordnandet av andra tjänster och åtgärder som hör till länsstyrelsens verksamhetsområde.

Till stöd för arbetskrafts- och näringscentralen kan inrättas en kommission för invandrarfrågor. Kommissionen har till uppgift att utveckla och planera integrationen av invandrare, sköta andra invandrarfrågor samt arbeta för etnisk jämlikhet och goda etniska relationer.

Arbetskrafts- och näringscentralen fattar beslut om inrättandet av en kommission för

invandrarfrågor och om dess verksamhetsområde efter överläggning med länsstyrelse. Arbetskrafts- och näringscentraler utser ledamöterna i kommissionen. Bestämmelser om kommissionens sammansättning och uppgifter utfärdas i övrigt genom förordning av arbetsministeriet.

6 c §

Arbetskraftsbyråns uppgifter

Arbetskraftsbyrån svarar tillsammans med arbetskrafts- och näringscentralen för att arbetskraftsservice som främjar och stöder invandrares integration samt undervisning i läs- och skrivkunnighet och grundläggande utbildning ordnas för invandrare som registrerats som arbetssökande samt sköter de övriga uppgifter som anvisas den i denna lag.

Arbetskraftsbyrån skall i samarbete med kommunen anvisa en invandrare som enligt 11 § har rätt att få en integrationsplan till kommunens åtgärder och tjänster, om invandraren på grund av sitt hälsotillstånd eller av en därmed jämförbar orsak inte kan delta i arbetskraftspolitiska åtgärder.

Arbetskraftsbyrån och kommunen samarbetar vid ordnandet av åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration.

6 d §

Kommunens uppgifter

Kommunen är allmänt ansvarig och samordningsansvarig för utvecklingen, planeringen och uppföljningen av integrationsfrämjandet. Kommunen ordnar åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration för invandrare.

Kommunen sörjer för att en invandrares integration främjas och stöds genom de åtgärder och tjänster som avses i 7 §, om invandraren i egenskap av utkomststödstagare enligt 11 § har rätt till en integrationsplan eller arbetskraftsbyrån med stöd av 6 c § 2 mom. anvisar honom eller henne till kommunens åtgärder och tjänster.

7 §

Program för integrationsfrämjande

Kommunen utarbetar ett program för integrationsfrämjande i samråd med arbetskraftsmyndigheten och andra myndigheter samt folkpensionsanstalten. Programmet innehåller en plan angående mål, åtgärder, resurser och samarbete som gäller invandrarnas integrationsfrämjande. Programmet omfattar även främjande av etnisk jämlikhet och goda etniska relationer.

När programmet utarbetas och genomförs skall invandrare, medborgarorganisationer, arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer och om möjligt andra lokala instanser höras.

Till programmet hänför sig ett avtal mellan kommunen och arbetskrafts- och näringscentralen om de grunder enligt vilka de integrationsfrämjande åtgärderna, på det sätt som bestäms i denna lag och genom förordning av statsrådet, kan jämföras med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning som avses i 1 kap. 7 § 1 mom. 7 punkten lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) eller de arbetsmarknadsåtgärder som avses i 8 kap.

7 §

Åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration

Arbetskraftsbyrån och kommunen kan som åtgärder och tjänster som främjar och stöder integration ordna

- 1) vägledning, rådgivning och information,
- 2) introduktion i samhälle och samhällsliv,
- 3) undervisning i finska eller svenska,
- 4) åtgärder jämförbara med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och arbetskraftsåtgärder,
- 5) undervisning i läs- och skrivkunnskap samt undervisning som kompletterar den grundläggande utbildningen,
- 6) tolkning,
- 7) åtgärder och tjänster som främjar jämlikhet och likställdhet,
- 8) åtgärder och tjänster som påkallas av specialbehov bland minderåriga invandrare,
- 9) åtgärder och tjänster för grupper som behöver särskilt stöd,
- 10) andra åtgärder och tjänster som stöder invandrare att på egen hand skaffa sig de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället.

När åtgärder och tjänster ordnas skall hänsyn tas till barnets bästa.

7 a §

Program för integrationsfrämjande

I syfte att främja och stödja invandranes integration utarbetas ett program för integrationsfrämjande. Programmet innehåller en plan för åtgärder, tjänster, resurser, samarbete och ansvar som främjar och stöder integration samt för beaktandet av in-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

vandrares behov när andra tjänster och åtgärder i samhället planeras och ordnas. Programmet omfattar också främjande av etnisk jämlikhet och goda etniska relationer och förebyggande av diskriminering.

Kommunen svarar för att programmet för integrationsfrämjande görs upp, verkställs, utvecklas och för att programmets genomförande och verkningar följs upp. Arbetskraftsbyrån och vid behov andra myndigheter skall på initiativ av kommunen delta i utarbetandet och verkställigheten av programmet i fråga om sitt eget verksamhetsområde. Invandrare, i kommunen verksamma medborgarorganisationer, arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer och andra lokala instanser skall höras när programmet för integrationsfrämjande utarbetas och verkställs.

Åtgärderna och tjänsterna planeras så att invandrares integration med hjälp av dem kan främjas och stödjas effektivt och i rätt tid.

8 §

Ersättning för kostnader som orsakas av flyktingar

Om en kommun har utarbetat eller förbinder sig att för invandrare utarbeta ett program för integrationsfrämjande i enlighet med 7 §, ersätter arbetskrafts- och näringscentralen kommunen för kostnaderna för mottagandet av flyktingar inom ramen för statsbudgeten.

10 §

Rätt till integrationsplan

En invandrare som anmäler sig som arbetslös arbetssökande eller som ansöker om utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) har rätt till en integrationsplan som görs upp i samarbete med kommunen och arbetskraftsbyrån. Kommunen, arbetskraftsbyrån och invandraren kommer överens om integrationsplanens varaktighet, ändringar som gäller planen och fortsätt-

8 §

Ersättning för kostnader som orsakas av flyktingar

Om en kommun har utarbetat eller förbinder sig att för invandrare utarbeta ett program för integrationsfrämjande i enlighet med 7 a §, ersätter arbetskrafts- och näringscentralen kommunen för kostnaderna för mottagandet av flyktingar inom ramen för statsbudgeten.

10 §

Integrationsplan

Integrationsplanen är en personlig plan för invandraren i fråga om de åtgärder och tjänster som avses i 7 § och som främjar och stöder invandrarens möjligheter att inhämta tillräckliga kunskaper i finska eller svenska, andra kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet samt som främjar och stöder invandrarens möjligheter att delta i samhällslivet. I integra-

ningen av en avbruten plan. Integrationsplanen för invandrare ersätter den jobbsökarplan som avses i 5 kap. 2 § lagen om offentlig arbetskraftsservice.

Integrationsplanen skall göras upp senast när klienten har varit arbetslös eller erhållit utkomststöd i fem månader. Invandraren har rätt till en integrationsplan i högst tre år från det att invandrarens första hemkommun har registrerats i befolkningsdatasystemet.

Arbetskraftsbyrån beslutar om planen skall anses avbruten. Planen kan anses avbruten en månad från det att invandraren har fått stadigvarande sysselsättning i heltidsarbete eller företagsverksamhet eller inlett studier på heltid som leder till ett yrke eller en examen. Arbetskraftsbyrån skall höra invandraren innan den fattar beslut om avbrott.

Överenskommelse om fortsättningen av en avbruten plan skall, under de förutsättningar som anges i 1 mom., ingås senast en vecka efter det att invandraren har anmält sig som arbetslös arbetssökande vid arbetskraftsbyrån.

11 §

Integrationsplan

I en integrationsplan avtalar kommunen, arbetskraftsbyrån och invandraren om åtgärder som stöder invandraren och dennes familj vid inhämtandet av de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet.

I integrationsplanen kan avtalas om stödande av studier i finska eller svenska, arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, frivilliga studier för invandraren, yrkesvägledning och rehabilitering, arbetspraktik, arbetslivsträning, förberedande undervisning, stödande av integration av barn och unga samt om ordnande av andra med dessa jämförbara integrationsstödande åtgärder som kan anses skäligen.

Integrationsplanen innehåller arbetskraftsbyråns beslut om åtgärdsspecifikt jämfällande, på det sätt som bestäms i denna lag och genom förordning av statsrådet,

tionsplanen beaktas också de åtgärder och tjänster som främjar och stöder integrationen av invandrarens familj.

Integrationsplanen kan även inbegripa grundstudier och yrkesinriktade studier, gymnasiestudier, utbildning som leder till yrkeshögskole- och universitetsexamen samt fortbildning och vidareutbildning.

Arbetskraftsbyrån beslutar om de integrationsfrämjande åtgärder enligt 1 och 2 mom. vilka anvisas invandraren specificerat och vilka ordnats av kommunen eller av invandraren på eget initiativ i fråga om den enskilda åtgärden kan jämfällas med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning som avses i 6 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskraftsservice (1295/2002) eller med de arbetsmarknadsåtgärder som avses i 8 kap. Närmare bestämmelser om förutsättningarna för jämfällande kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §

Rätt till integrationsplan

Rätt till integrationsplan har varje i Finland bosatt invandrare som är arbetslös och i enlighet med 3 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice registrerad i informationssystemet för arbetsförvaltningens kundbetjäning eller som får utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997). Integrationsplanen för invandrare ersätter den jobbsökarplan som avses i 5 kap. 2 § i lagen om offentlig arbetskraftsservice.

En invandrare under 18 år som inte har rätt till en integrationsplan enligt 1 mom., skall erbjudas uppgörande av en plan, om invandraren själv eller föräldrarna begär det eller om kommunens myndigheter anser att invandraren har nytta av de tjänster och åtgärder som överenskomms i integrationsplanen.

Rätten till integrationsplan varar tre år från det att invandrarens första hemkom-

Gällande lydelse

av integrationsfrämjande åtgärder enligt 2 mom., vilka anvisats invandraren specificerat och vilka ordnats av kommunen eller vilka invandraren har ordnat på eget initiativ, med arbetskraftspolitisk vuxenutbildning som avses i 1 kap. 7 § 1 mom. 7 punkten lagen om offentlig arbetskraftsservice eller de arbetsmarknadsåtgärder som avses i 8 kap.

Föreslagen lydelse

mun fördes in i befolkningsdatasystemet. Den tid invandraren har rätt till en plan kan förlängas med högst två år, om det är nödvändigt för förvärvande av läs- och skrivkunnighet eller fullgörande av lärokurser för den grundläggande utbildningen eller av någon annan grundad anledning. Rätten till en plan förlängs också av den tid invandraren inte har rätt till arbetsmarknadsstöd enligt 3 kap. 4 § 3 punkten i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

11 a §

Utarbetande av integrationsplan

Invandraren, kommunen och arbetskraftsbyrån gör tillsammans upp en integrationsplan. Om invandraren inte är i behov av kommunens socialservice, kan invandraren och arbetskraftsbyrån göra upp planen tillsammans.

Om invandraren inte enligt 2 a § i lagen om utkomststöd är skyldig att anmäla sig som arbetslös arbetssökande, gör invandraren och kommunen tillsammans upp planen.

Den myndighet som invandraren gör upp integrationsplanen med skall informera invandraren om det myndighetsansvar som följer av planen och de anknyttande åtgärderna samt om invandrarrens rättigheter och skyldigheter.

Integrationsplanen skall göras upp senast när klienten har varit arbetslös eller fått utkomststöd utan avbrott i två månader eller när det har gått två månader efter det att den begäran om uppgörandet av en integrationsplan som avses i 11 § 2 mom. framställdes. Målet skall vara att invandraren anvisas till en integrationsfrämjande och stödjande åtgärd inom en månad efter det att planen gjordes upp.

11 b §

Ändringar i integrationsplanen, planens varaktighet och avbrott i planen

Förhandlingar om ändringar i integra-

tionsplanen, dess varaktighet och fortsättande av en avbruten plan förs mellan invandraren och de myndigheter som deltagit i uppgörandet av planen. Planen kan anses avbruten en månad efter det att invandraren har fått stadigvarande sysselsättning i heltidsarbete eller företagsverksamhet eller inlett heltidsstudier som leder till ett yrke eller en examen.

Beslut om ändringar i integrationsplanen för en invandrare som är kund vid Arbetskraftsbyrån, om planens varaktighet och om avbrott i planen fattas dock av Arbetskraftsbyrån och i fråga om en invandrare som avses i 11 a § 2 mom. av kommunen.

Överenskommelse om fortsättande av en avbruten plan för en invandrare som på nytt registreras som arbetslös arbetssökande skall, under de förutsättningar som anges i 11 § 1 och 2 mom., ingås senast en vecka efter det att invandraren har registrerats i informationssystemet för arbetsförvaltningens kundbetjäning.

12 §

Integrationsstöd

 Invandraren har rätt till integrationsstöd för samma tid som han eller hon har rätt till en integrationsplan med stöd av 11 § och 11 b §.

20 §

Delegationen för mottagande av asylsökande och statliga förläggningar

(upphävs)

För samarbetet mellan de förvaltningsområden som handhar mottagande av asylsökande samt för utvecklingen och planeringen därav biträds det ministerium som svarar för mottagandet av asylsökande av en delegation för mottagande av asylsökande. Om tillsättande av delegationen och dess uppgifter bestäms närmare genom förordning.

22 §

Utkomststöd

Förläggningar kan som utkomststöd bevilja personer som ansökt om asyl i Finland och personer som ansökt om tillfälligt skydd ersättning för kostnaderna för återresan till utgångslandet eller till sitt hemland, om de inte har beviljats uppehållstillstånd eller de återtar sin ansökan och frivilligt avlägsnar sig ur landet.

44 §

Besvärsförbud

I fråga om ordnandet av åtgärder som främjar integration och i ett beslut av Arbetskraftsbyrån som avses i 11 § 3 mom. får ändring inte särskilt sökas genom besvär.

44 §

Besvärsförbud

I fråga om ordnandet av åtgärder som främjar integration och i ett beslut av Arbetskraftsbyrån som avses i 10 § 3 mom. får ändring inte särskilt sökas genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 20 .